

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง บทบาทสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา
ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิม
ในอินโดนีเซีย

จัดทำโดย นางสาวประเพ็ญพิมพ์ ประจันปัจจนึก
รหัส 9015

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการกระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง บทบาทสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา
ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิม
ในอินโดนีเซีย

จัดทำโดย นางสาวประเพ็ญพิมพ์ ประจณปัจจนิก
รหัส 9015

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต อู๋ม เมาลานนท์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร.ธเนศ สุจารีกุล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุภางค์ จันทวานิช)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ทรัพยากรมนุษย์เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ การที่เยาวชนของไทยได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เป็นการเปิดโลกทัศน์และเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ สถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการดูแลทรัพยากรมนุษย์เหล่านี้ในขณะที่ศึกษาต่อต่างประเทศ สำหรับสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา ภารกิจการดูแลนักศึกษาที่มีความสำคัญในลำดับต้น เนื่องจากมีนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ เดินทางมาศึกษาในอินโดนีเซียกว่า 1,900 คน ทั้งที่มาด้วยทุนส่วนตัวและได้รับทุนการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ของอินโดนีเซีย

ที่ผ่านมา การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ อาศัยความตั้งใจและความจริงใจ เป็นที่พึงพิงที่วางใจได้ของนักศึกษาไทยมุสลิม เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับสถานเอกอัครราชทูตฯ ทีมประเทศไทย และชุมชนไทยในอินโดนีเซียอื่น ๆ ทั้งชมรมนักธุรกิจไทยและชมรมสตรีไทย สนับสนุนการศึกษาและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวเป็นการร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ และยุทธศาสตร์และนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศด้วย อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานเอกอัครราชทูตฯ อาจจะยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ และนักศึกษายังคงประสบปัญหาและอุปสรรคในการศึกษา อาทิ เรื่องภาษา การเทียบวุฒิ และการหางานทำ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จึงมุ่งที่จะนำเสนอข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียและข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาใช้ประโยชน์ ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นผลของการศึกษาและวิเคราะห์ 2 เรื่องหลักได้แก่ (1) ปัจจัยแวดล้อมการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย และ (2) การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในด้าน การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทย การพัฒนาทุนมนุษย์ และการมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต และความคาดหวังจากการรับรู้ของนักศึกษา โดยผู้จัดทำรายงานหวังว่า ข้อเสนอแนะที่นำเสนอไว้ในบทที่ 4 ของรายงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียประสบความสำเร็จในการศึกษา สามารถนำความรู้และศักยภาพที่มีไปใช้ประโยชน์ในการทำงานและมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่และประเทศได้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษานี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาและความร่วมมือจากหลายฝ่าย ผู้จัดทำรายงานจึงขอแสดงความระลึกถึงและความซาบซึ้งต่อบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

ขอขอบพระคุณ เอกอัครราชทูต อู๋ เมาลานนท์ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้คำแนะนำด้วยความทุ่มเทเอาใจใส่ และกรรมการอีก 2 ท่านคือ เอกอัครราชทูต ดร. ธเนศ สุจารีกุล และ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุภางค์ จันทวานิช สำหรับข้อแนะนำที่มีคุณค่าทั้งในด้านกรอบแนวคิด วิธีการดำเนินการศึกษา และเนื้อหา

ขอขอบพระคุณ ท่านรองปลัด ภาสกร ศิริยะพันธุ์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และอดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา ซึ่งผลักดันให้ผู้จัดทำรายงานเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนี้และสนับสนุนในการจัดทำรายงาน และเป็นอดีตผู้บังคับบัญชาที่เป็นแบบอย่างของการดูแลนักศึกษาด้วยใจ

ขอขอบพระคุณ เอกอัครราชทูต พิษยพันธ์ุ ชาญภูมิธล เอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา ที่สนับสนุนและอนุญาตให้ผู้จัดทำรายงานใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการเข้ารับการฝึกอบรม และขอขอบคุณข้าราชการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตาทุกท่านที่กรุณาแบกรับภาระงานตลอดระยะเวลาที่ผู้จัดทำรายงานเข้ารับการฝึกอบรม

นอกจากนั้น ผู้จัดทำรายงานขอขอบพระคุณบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กรุณาสนับสนุนข้อมูลและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับการศึกษา ประกอบด้วย คุณพรชิต บุนนาค ผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และอดีตรองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ คุณภพหล้า ปิยะพานันท์ ผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ปฏิบัติราชการผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณธีรุตม์ ศุภวิบูลย์ผล ผู้อำนวยการกองกิจการต่างประเทศ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณส์สุรี โอธอมหลง นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 คุณอรุวัชร สุกแสงดาว และคุณจาตุรนต์ คำบุศย์ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ คุณปัทมา ศิริกุล President Director บริษัท PT SCG Indonesia รวมทั้งอดีตข้าราชการและข้าราชการสถานเอกอัครราชทูตฯ ได้แก่ คุณฐนิต พูนสวัสดิ์ อัครราชทูตที่ปรึกษา คุณเขมฤทัย เขมรัตน์ คุณนพนลัท นันทวโนทยานคุณวรวิทย์ ภัทรนิตย์ และคุณกรณิณท์ โกมารทัต อีกทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณอย่างที่สุดต่อครอบครัวของผู้จัดทำรายงานโดยเฉพาะคุณประจักษ์ประจักษ์ประจักษ์ ปิตา ซึ่งนอกจากจะให้กำลังใจอย่างเต็มเปี่ยมแล้ว ยังให้ข้อแนะนำและข้อคิดเห็นประกอบการจัดทำรายงานในฐานะที่เคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในช่วงที่คณะรัฐมนตรีให้ความสำคัญเห็นชอบกับยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ และขอบคุณคุณประพิณเพ็ญ ประจักษ์ประจักษ์ น้องสาวที่ให้คำปรึกษาในทุก ๆ ด้านและให้กำลังใจแม้จะมีภาระอื่น ๆ มากมาย รวมทั้งขอขอบคุณการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของสมาชิกในครอบครัวท่านอื่นๆ ด้วย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ ภัทรรัตน์ หงษ์ทอง และเจ้าหน้าที่สถาบันเทววงศ์วิศวกรรมทุกท่านที่สนับสนุนกระบวนการจัดทำและการนำเสนอรายงานการศึกษาให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น

รวมทั้งการจัดหลักสูตรนักบริหารการทูต (นบท.) รุ่นที่ 9 เป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น นบท. 9 ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

ท้ายสุด รายงานการศึกษาฉบับนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากภารกิจการดูแลนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย ที่ทำให้ผู้จัดทำรายงานเล็งเห็นว่า แม้สถานเอกอัครราชทูตฯ จะเป็นพื้นที่เพียงเล็ก ๆ ในกระทรวงการต่างประเทศที่ไม่ได้มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง แต่ก็สามารถมีบทบาทสร้างสรรค์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่และของประเทศต่อไปในอนาคต รายงานการศึกษาฉบับนี้จึงไม่สามารถสำเร็จจุล่งได้ หากขาดความร่วมมือจากหัวใจสำคัญของงานคือ น้อง ๆ นักศึกษาทั้ง 7 กรณีศึกษา ที่สละเวลาให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้จัดทำรายงานได้รับข้อมูลและข้อคิดเห็นที่เต็มไปด้วยสาระ สะท้อนความมุ่งมั่นตั้งใจ และวุฒิภาวะของกรณีศึกษาทุกคน รวมทั้งความร่วมมือจากน้องนักศึกษาคนอื่น ๆ ที่ช่วยประสานงาน และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ซึ่งผู้จัดทำรายงานขอแสดงความขอบคุณจากใจมา ณ ที่นี้

หากรายงานฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่บ้างไม่มากก็น้อย ผู้จัดทำรายงานขอมอบส่วนดีให้กับ บิดามารดา คณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้บังคับบัญชาที่ได้สอนงานและเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติราชการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในกระทรวงการต่างประเทศ สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้จัดทำรายงานขอน้อมรับผิดเพียงผู้เดียว

ประเพ็ญพิมพ์ ประจนปัจจนึก

สิงหาคม 2560

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	6
1.4 คำถามการศึกษา	7
1.5 สมมติฐานการศึกษา	7
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 กรอบแนวคิดทฤษฎี	8
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	10
บทที่ 3 ผลการศึกษา	11
3.1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทของ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา	11
3.2 วิเคราะห์การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทย การ พัฒนาทุนมนุษย์ และการมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต และความคาดหวังจากการรับรู้ของนักศึกษา	22
3.3 การวิเคราะห์ SWOT การดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุง จาการ์ตา	33
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	37
4.1 สรุปผลการศึกษา	37
4.2 ข้อเสนอแนะ	38
บรรณานุกรม	43
ภาคผนวก	
ก สรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของ นักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ	47
ข แนวคำถามและบทสัมภาษณ์กรณีศึกษา 7 ราย	49
ประวัติผู้เขียน	62

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	สถิตินักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศเปรียบเทียบระหว่างปี 2552 และปี 2560	11
ตารางที่ 2	ตัวอย่างงานสำคัญในช่วงปีงบประมาณ 2558-2560 ที่นักศึกษาไทยมุสลิมมีส่วนร่วม	24
ตารางที่ 3	จำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่เข้าร่วมงานกระชับมิตรประจำปี ตั้งแต่ปี 2550-2560	25
ตารางที่ 4	รายละเอียดการจัดงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษา ประจำปี 2558-2560	25

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดการศึกษา	10
----------	--------------------	----

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1	ข้อมูลของนักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย จำแนกตามเพศ	13
แผนภูมิที่ 2	ภูมิสำเนาของนักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย	13
แผนภูมิที่ 3	ระดับการศึกษาของนักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย	14
แผนภูมิที่ 4	สาขาวิชาที่นักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซียศึกษา	14
แผนภูมิที่ 5	ประเภทของแหล่งทุนที่นักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซียได้รับ	15
แผนภูมิที่ 6	การกระจายตัวของนักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย	15
แผนภูมิที่ 7	บริษัทเอกชนไทยในอินโดนีเซีย	21

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 ความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์และการศึกษากับการพัฒนาประเทศ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นต้นทุนสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ในขณะที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการผลิตคนเพื่อตอบสนองต่อระบบเศรษฐกิจ การผลิตคนในสังคมที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน และเคารพกฎหมายบ้านเมือง นอกจากนี้ การศึกษายังมีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมอีกด้วย¹ การศึกษากับการพัฒนาประเทศจึงเป็นสิ่งที่คู่กันมาโดยตลอด

รัฐบาลชุดปัจจุบันให้ความสำคัญกับเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังจะเห็นได้จากหลักการข้อ 4 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ที่ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ซึ่งเป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ “คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก” โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนฉบับนี้ยังเน้นเรื่องการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ด้วย²

1.1.2 บทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาร์ตาร์ในการดูแลนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาร์ตาร์ เปิดทำการตั้งตั้งแต่ปี 2494 เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ มีอำนาจตามกฎหมายกระทรวง ในการดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านกงสุล ตลอดจนดูแล ปกป้อง และคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศไทยและคนไทยในประเทศที่อยู่ในความรับผิดชอบ³ ในขณะที่แผนยุทธศาสตร์ 4 ปีกระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2558–2561 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 7 เน้นการ “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและพัฒนา

¹รชตะ จันทรน้อย, “เส้นทางชีวิตของนักศึกษาไทยมุสลิม 3 จังหวัดภาคใต้ในการศึกษาต่อต่างประเทศ.” (รายงานการวิจัย วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550), หน้า 1–2.

²สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

[10 กรกฎาคม 2560]

³ราชกิจจานุเบกษา. กฎกระทรวงการต่างประเทศ แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.mfa.go.th/main/contents/images/text_editor/files/กฎกระทรวงสำนักงานปลัดฯ.PDF [9 มิถุนายน 2560]

คุณภาพการให้บริการแก่ประชาชน” โดยอาศัยกลยุทธ์ที่ 2 “พัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการด้านการต่างประเทศ โดยเฉพาะการกงสุล พิธีการทูต และกฎหมายระหว่างประเทศ”⁴

จากสถิติพบว่า ในจำนวนนักศึกษาไทยมุสลิมประมาณ 9,911 คน ที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศในปัจจุบัน มีประมาณ 1,900 คนศึกษาอยู่ในอินโดนีเซีย⁵ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ หากพิจารณาสถิติเปรียบเทียบพบว่า จำนวนนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย 1,900 คนดังกล่าวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 440 จากเพียง 350 คนในปี 2552⁶ และอินโดนีเซียยังคงเป็นประเทศที่มีนักศึกษาไทยมุสลิมศึกษาอยู่มากที่สุดเป็นอันดับ 2 รองจากอียิปต์ ข้อมูลเหล่านี้ส่งผลให้นักศึกษาไทยมุสลิมเป็นคนไทยกลุ่มหลักที่อยู่ในความดูแลของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในขณะนี้

นักศึกษาไทยมุสลิมเหล่านี้กระจายกันอยู่ตามสถานศึกษาในเมืองต่าง ๆ ทั่วอินโดนีเซีย อาทิ กรุงจาการ์ตา ยอกยาคาร์ตา มาลัน สุราบายา สุราการ์ตา และเซอมารัง ส่วนใหญ่ศึกษาในระดับปริญญาตรีในหลากหลายสาขา เช่น อิสลามศึกษา อักษรศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และด้านวิชาชีพ อาทิ เกษศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ นักศึกษาส่วนใหญ่ไปเรียนด้วยทุนส่วนตัว ในขณะที่ ภาครัฐและองค์กรทางศาสนาอิสลามของอินโดนีเซีย อาทิ กระทรวงกิจการศาสนา และองค์กรมุฮัมมาดียะห์ (Muhammadiyah) ได้ให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษา โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักศึกษาจากภาคใต้ไปยังอินโดนีเซีย

การดูแลนักศึกษาไทยมุสลิมเป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งของสถานเอกอัครราชทูตฯ ณ กรุงจาการ์ตา ที่ผ่านมา สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้เน้นการแสดงความตั้งใจและจริงใจของสถานเอกอัครราชทูตฯ และหน่วยงานภาครัฐที่จะให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือด้านการศึกษาและชีวิตความเป็นอยู่ เป็นที่พึงพิงที่ไว้วางใจได้ของนักศึกษา ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างนักศึกษากับสถานเอกอัครราชทูตฯ และทีมประเทศไทย เช่นเดียวกับชุมชนไทยอื่น ๆ ได้แก่ ชมรมนักธุรกิจไทยและชมรมสตรีไทยในอินโดนีเซีย เข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ส่งเสริมสุขภาพและพลานามัย สนับสนุนการรวมกลุ่มของนักศึกษา เยี่ยมเยียนนักศึกษาเพื่อรับทราบปัญหา และช่วยให้คำแนะนำและแก้ไข

1.1.3 ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศของเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยเฉพาะสำหรับชาวไทย

⁴กระทรวงการต่างประเทศ. แผนยุทธศาสตร์ 4 ปี กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2558 – 2561.[ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/contents/files/policy-20150901-113904-065026.pdf> [10 กรกฎาคม 2560].

⁵รายละเอียดนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ รวบรวมโดยกลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ สถานะวันที่ 19 เมษายน 2560

⁶ณัช ภิญโญวัฒน์ชีพ, การบูรณาการยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติงานและงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือนักศึกษาไทยมุสลิมในประเทศอียิปต์, (กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ., 2552) : 16, อ้างถึงใน พรพรรณ บัวเกิด, “ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ : ศึกษากรณีดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ กรุงไคโร,” (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2, 2553), 5.

มุสลิมซึ่งโอกาสทางการศึกษาในบางท้องถิ่นถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและความยากไร้ กันดารห่างไกลมาตั้งแต่อดีต สำหรับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อเยาวชนจบการศึกษา ไม่ว่าจะจากโรงเรียนปอเนาะซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อชุมชนแบบพึ่งตนเองที่สอนเน้นด้านศาสนาโดยใช้ภาษามลายู หรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นจากโรงเรียนปอเนาะและสอนวิชาสามัญควบคู่กับศาสนา หรือโรงเรียนในสังกัดของรัฐบาล “มีนักเรียนบางส่วนเลือกที่จะไปศึกษาต่อในต่างประเทศ โดยมีสาเหตุสำคัญ 2 ประการได้แก่ (1) เป็นค่านิยมของคนไทยมุสลิมในพื้นที่ที่เห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามควรจะต้องไปศึกษาแหล่งกำเนิดของศาสนาในแถบตะวันออกกลาง... (2) ข้อจำกัดของสถาบันอุดมศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศไทยที่เห็นว่ายังไม่มีมาตรฐานเพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการการศึกษาของคนในพื้นที่ได้นอกจากนั้น ยังมีข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งว่าในโลกของสังคมมุสลิมมีความเป็นพี่น้อง (muslim brotherhood) ซึ่งต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการมอบทุนการศึกษา”⁷

ในขณะที่ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นและต่อเนื่องมายาวนาน มีการก่อเหตุรุนแรง โดยมุ่งร้ายเจ้าหน้าที่และประชาชนผู้บริสุทธิ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้ความรุนแรงตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา และมีผู้ใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ตอกย้ำรากเหง้าของความขัดแย้ง โดยเฉพาะเรื่องอัตลักษณ์ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเกียรติและมีคุณค่าในสังคมไทย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการแก้ปัญหาโดยหาวิธีในการเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ เรื่องการส่งเสริมการศึกษา ในช่วงเดียวกัน มีเยาวชนมุสลิมซึ่งส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เดินทางออกไปศึกษาต่อในต่างประเทศเป็นจำนวนมากราว 4,000-5,000 คน ซึ่งภาครัฐยังไม่มีระบบชัดเจนในการดูแล ส่งผลให้มีหลายปัญหาเกิดขึ้น อาทิ นักศึกษาไทยมุสลิมไม่ได้รับการดูแลจากทางการไทยอย่างทั่วถึง ปัญหาการรับรองวุฒิการศึกษา และปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา⁸

ดังนั้น ในปี 2550 รัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ จึงได้ให้ความเห็นชอบกับยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศขึ้น เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบชัดเจน ครอบคลุมทั้งก่อนเดินทางไปศึกษา ขณะศึกษา และภายหลังกลับจากการศึกษา (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ก ของรายงานการศึกษานี้)

ยุทธศาสตร์ดังกล่าวกำหนดให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ในยุทธศาสตร์ข้อที่ 2 คือ “ยุทธศาสตร์การดำเนินการขณะศึกษาในต่างประเทศ โดยมีมาตรการดำเนินการ ดังนี้ (1) สร้างความรู้สึกร่วมของความเป็นพลเมืองไทยและการเป็นตัวแทนของประเทศไทยที่เป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ... (2) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์

⁷วรรณัฐ คงเมือง, “ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ.” (เอกสารประกอบการประเมินผลงานตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงระหว่างประเทศของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2560), (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่), 8 – 9.

⁸สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ. [ออนไลน์].แหล่งที่มา :http://www.nsc.go.th/Download1/strategy_student.pdf[27เมษายน 2560]

อย่างสร้างสรรค์ ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ... (3) การช่วยเหลือในการติดต่อกับทางบ้าน สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ในต่างประเทศ และ (4) ส่งเสริมการรวมตัวเป็นชมรมหรือสมาคม เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับสถานทูตและทางราชการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ”⁹

1.1.4 นโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล

นอกจากยุทธศาสตร์ในข้อ 1.1.3 แล้ว รัฐบาลชุดปัจจุบันยังมีนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาคใต้และจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกหลายฉบับ ได้แก่

1) แผนปฏิบัติการ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558–2560¹⁰

ภายใต้กลุ่มภารกิจงานที่ 4 “การศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม” ที่กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ 3 ให้ “นักเรียนและเยาวชน ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งภายในและต่างประเทศ” โดยอาศัยกลยุทธ์การดำเนินการที่ 10 “สร้างโอกาสทางการศึกษาและบูรณาการทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ... ตลอดจนการจัดระบบเทียบโอนและรับรองวุฒิการศึกษา รวมทั้งใบประกอบวิชาชีพผู้ที่จะจบการศึกษาจากต่างประเทศ และส่งเสริมให้มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่”¹¹

2) นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560–2562

นโยบายดังกล่าวกำหนดวัตถุประสงค์ที่ 4 “เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง ให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่น่าท่องเที่ยว และนำลงทุน โดย 1) พัฒนาศักยภาพของคนในสังคม ...และขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน การรับรองสถานภาพที่มั่นคงของบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ เพื่อเป็นโอกาสเชื่อมโยงกับการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียน” และ “5) ส่งเสริมการเรียนภาษาไทย ภาษามลายู ภาษามลายูถิ่น ภาษาอาหรับ และภาษาต่างประเทศที่สำคัญ โดยดำเนินการในทุกระดับการศึกษา ให้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ การ

⁹เรื่องเดียวกัน.

¹⁰หลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้าบริหารประเทศ การดำเนินงานแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 เป็นต้นไป ยังคงใช้กรอบนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2555–2557 อย่างไรก็ดี เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ บูรณาการ และเอกภาพในการดำเนินการในเรื่องนี้ คสช. ได้มีประกาศฉบับที่ 98/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีคำสั่งที่ 96/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งได้อนุมัติแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558 – 2560 กำหนดกลุ่มภารกิจงานเป็น 7 กลุ่ม โดยกลุ่มภารกิจงานที่ 4 คือ การศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

¹¹ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558 – 2560. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.prd.go.th/download/article/article_20141013141534.pdf [10 กรกฎาคม 2560]

สื่อสาร และโอกาสในการพัฒนาทุกด้าน รวมทั้งเป็นศักยภาพสำคัญในการเตรียมความพร้อมรองรับ การติดต่อสื่อสาร และเชื่อมสัมพันธ์ภายในประชาคมอาเซียน รวมถึงโลกอาหรับ”¹²

3) โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (พ.ศ. 2560–2563)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2559 “เห็นชอบในหลักการ โครงการฯ และแนวทางการดำเนินงานตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติเสนอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจ เฉพาะ ด้วยการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนจากภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้และ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง โดยนำร่องในพื้นที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส และอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ให้เป็นเมือง ต้นแบบ”¹³

4) การปฏิรูปพิเศษเรื่อง “การขับเคลื่อน Thailand 4.0 ในภาคใต้”

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้กล่าวปาฐกถาพิเศษเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2560 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยตอนหนึ่งสรุปได้ว่า “ภาคใต้ถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพ มีอัตลักษณ์ของตนเอง มีความโดดเด่นและความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรม ความงดงามของ สถานที่ท่องเที่ยวและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งถือเป็นความ แข็งแรงของภาคใต้ และสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาล สิ่งสำคัญคือ การสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในพื้นที่ สร้างความร่วมมือระหว่างกันเพื่อลดความ ชัดแย้งทางการเมือง สร้างการพัฒนาและสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อร่วมกันขับเคลื่อน ประเทศเดินหน้าต่อไปได้” และ “นโยบาย Thailand 4.0 เป็นนโยบายไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ไม่ว่าจะ เป็น 1.0 2.0 และ 3.0 ที่จะต้องจับมือกันเพื่อก้าวไปสู่ Thailand 4.0 พร้อมกัน”¹⁴

1.1.5 ประเด็นปัญหา

แม้สถานเอกอัครราชทูตฯ จะดูแลและสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิม ในอินโดนีเซียมาอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินงานอาจยังไม่ครอบคลุมและเพิ่มประสิทธิภาพได้ โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่ปัจจัยแวดล้อมหลายด้านเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนั้น จากการ ดำเนินงานยังพบว่า นักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียยังประสบปัญหาการศึกษาและชีวิตความเป็นอยู่ ในหลายด้าน รวมทั้งมีความไม่แน่นอนเมื่อจบการศึกษา อาทิ ปัญหาข้อจำกัดด้านภาษาอินโดนีเซีย การเทียบวุฒิการศึกษา และการหางานทำ ซึ่งสมควรได้รับการป้องกันและแก้ไขเพราะเป็นเรื่องที่ เชื่อมโยงกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

¹²สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 – 2562. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.nsc.go.th/Download1/นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้%20พ.ศ.%202560-2562.pdf> [6 พฤษภาคม 2560]

¹³สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. โครงการเมืองต้นแบบ สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (พ.ศ. 2560–2563). มติ คณะรัฐมนตรี 4 ตุลาคม 2559. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99321543 [10 กรกฎาคม 2560].

¹⁴โทรเลขกระทรวงการต่างประเทศ ที่ 0702.2/ว. 430/2560 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2560.

การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่และของประเทศ โดยคำนึงถึงแนวโน้มที่จะมีนักศึกษาเดินทางไปศึกษาต่อในอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นทุกปี

ผู้จัดทำรายงานจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวนักศึกษาเอง เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์และปัญหาให้ลึกซึ้งและชัดเจนยิ่งขึ้นและวิเคราะห์การดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อที่จะให้ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิม ในด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทย การพัฒนาทุนมนุษย์ และการมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต และความคาดหวังจากการรับรู้ของนักศึกษา

1.2.3 เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย และให้ข้อเสนอแนะกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในเรื่องนี้

1.3 ขอบเขตของการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย โดยเน้นการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในช่วงปีงบประมาณ 2558–2560 ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้จัดทำรายงานประจำการอยู่

1.3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา

ทำการศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางราชการ บทความ สิ่งพิมพ์ งานวิจัย และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) กับการทำงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ 3 กลุ่ม ได้แก่

1) กรณีศึกษา นักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย จำนวน 7 คน ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาที่ไปศึกษาที่อินโดนีเซียด้วยแหล่งทุนต่าง ๆ และนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้ว

2) เอกอัครราชทูตในฐานะผู้บริหารสถานเอกอัครราชทูตฯ และบุคลากรของสถานเอกอัครราชทูตฯ ที่ปฏิบัติงานในด้านนี้

3) บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

แล้วนำมาประมวลและวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาใช้ประโยชน์

1.4 คำถามการศึกษา

สถานเอกอัครราชทูตฯ จะพัฒนาบทบาทในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้อย่างไร เพื่อช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาและเพิ่มพูนศักยภาพในด้านต่าง ๆ ที่จะสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำงานและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศหลังจบการศึกษา

1.5 สมมติฐานการศึกษา

การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ โดยเฉพาะตัวนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย รวมทั้งการวิเคราะห์การดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานเอกอัครราชทูตฯ จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาบทบาทสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 สถานเอกอัครราชทูตฯ สามารถใช้ประโยชน์จากข้อค้นพบและข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อค้นพบและข้อเสนอแนะไปพิจารณาใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนเรื่องนี้

1.6.3 สร้างความตระหนักรู้ในความสำคัญของการที่ทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย อย่างจริงจัง เป็นระบบ และบูรณาการ เพื่อให้นักศึกษาเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดทฤษฎี

รายงานฉบับนี้มุ่งนำเสนอข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาร์ตาในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย ที่เป็นผลมาจากการศึกษาและวิเคราะห์โดยอาศัยกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

2.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อม

เพื่อให้การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายนอกในการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ มีความคมชัดมากขึ้น จึงจะใช้การวิเคราะห์ C-PEST ซึ่งประยุกต์มาจากการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ PEST ที่ริเริ่มโดยศาสตราจารย์ ฟรานซิส อากิลาร์ (Francis Aguilar) อาจารย์มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด เมื่อปี 2510 ในหนังสือ Scanning the Business Environment¹⁵

ทั้งนี้ C-PEST ประกอบด้วย

C หมายถึง ลูกค้า (Customer) ซึ่งในที่นี้ได้แก่ นักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย

P หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมทางการเมือง (Political)

E หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic)

S หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural)

T หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมทางเทคโนโลยี (Technological)

สำหรับปัจจัยแวดล้อมภายในนั้นจะเน้นการวิเคราะห์การดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานเอกอัครราชทูตฯ เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย

2.1.2 ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ (Stakeholder Theory and Strategic Management)

นอกเหนือจากปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการดำเนินงานคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ซึ่งศาสตราจารย์ เอ็ดเวิร์ด ฟรีแมน (Edward Freeman) ได้คิดค้นโมเดลของกระบวนการบริหารยุทธศาสตร์ขึ้นเมื่อปี 2527 เริ่มจากการประเมินผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามด้วยการกำหนดเครื่องมือที่จะใช้สำหรับการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร และจบท้ายด้วยการวัดความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ

¹⁵The PEST Analysis.[Online]. Available from <http://thetoolkitproject.com>[2017, May 6]

ผลลัพธ์ในการดำเนินงานขององค์กร¹⁶ ซึ่งในที่นี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

- 1) นักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย
- 2) เอกอัครราชทูตในฐานะผู้บริหารสถานเอกอัครราชทูตฯ และบุคลากรของสถานเอกอัครราชทูตฯ ที่ปฏิบัติงานในด้านนี้
- 3) บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ

2.1.3 การวิเคราะห์ SWOT

ผู้จัดทำรายงานจะใช้การวิเคราะห์ SWOT ซึ่งพัฒนาโดยศาสตราจารย์ อัลเบิร์ต ฮัมฟรีย์ (Albert Humphrey) แห่งมหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ด ในการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในภาพรวมทั้งหมดของการดำเนินงานสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียของสถานเอกอัครราชทูตฯ ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวหลัก ได้แก่ (1) S-Strengths หมายถึง จุดแข็งหรือจุดเด่น (2) W-Weaknesses หมายถึง จุดอ่อนหรือจุดด้อย (3) O-Opportunities หมายถึง โอกาส และ (4) T-Threats หมายถึง อุปสรรคหรือสิ่งทำลาย¹⁷

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้กรอบของหลักสูตรนักบริหารการทูต (นบท.) มีรายงานที่ให้ความสนใจศึกษาในประเด็นนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ ดังนี้

2.2.1 เรื่อง “ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ : ศึกษากรณีการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโคโร” จัดทำโดยนางสาวพรพรรณ บัวเกิด รุ่นที่ 3 ประจำปี 2553 ซึ่งเน้นการศึกษาการทำงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโคโร ระหว่างปีงบประมาณ 2550-2552 และให้ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติของสถานเอกอัครราชทูตฯ ซึ่งเป็นการดำเนินงานในสภาพแวดล้อมของประเทศฮิปปตีในช่วงเริ่มต้นของยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ โดยเน้นการวิเคราะห์กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ และค้นพบว่า สถานเอกอัครราชทูตฯ มีกระบวนการวางแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนและมีการทำงานที่เป็นเอกภาพ การดำเนินงานมาถูกทาง แต่ต้องให้มีความต่อเนื่องและด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายเพื่อให้ได้ผลที่ยั่งยืน

2.2.2 เรื่อง “การปรับนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อสนับสนุนนักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” จัดทำโดย ร.อ. ชัชวรินทร์ สาครสินธุ์ ร.น. รุ่นที่ 5 ประจำปี 2556 ซึ่งเน้น

¹⁶R. Edward Freeman, Jeffrey S. Harrison, Andrew C. Wicks, Bidhan L. Parmar and Simone De Colle. Stakeholder Theory : The State of the Art.[Online]. Available from http://library.uniteddiversity.coop/Cooperatives/Multi-Stakeholder_Co-ops/Stakeholder%20Theory_%20The%20State%20of%20the%20Art.pdf [2017, June 18], 104.

¹⁷SWOT Analysis.[Online]. Available from <http://thetoolkitproject.com> [2017, April 27]

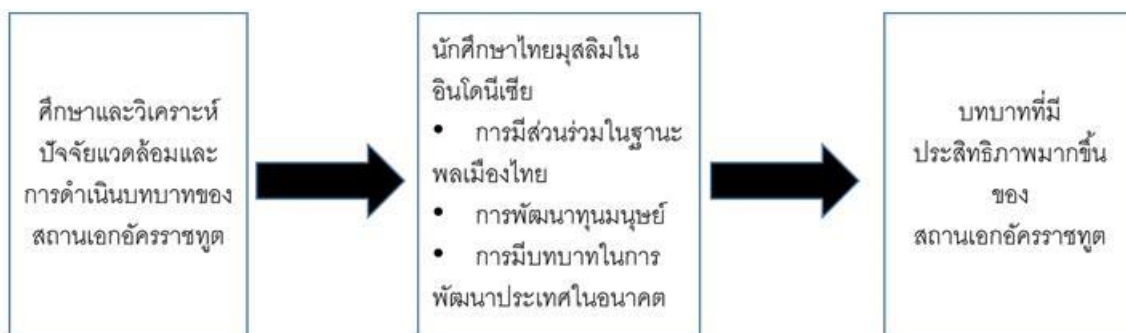
การวิเคราะห์อุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศในการส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชนมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรูปของการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อในต่างประเทศตั้งแต่ปี 2551 โดยวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของกระทรวงการต่างประเทศในการดำเนินการในเรื่องนี้ โดยเฉพาะการสะท้อนปัญหาการบูรณาการนโยบายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ไม่มีการดำเนินนโยบายการให้ทุนการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาการบูรณาการเป็นสิ่งที่ผู้จัดทำรายงานสะท้อนในการทำรายงานการศึกษาฉบับนี้เช่นเดียวกัน

2.2.3 เรื่อง “ตุรกี :ทางเลือกทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้” จัดทำโดยนางสาวเนตรนภา คงศรี รุ่นที่ 6 ปี 2557 ซึ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรค เพื่อนำเสนอแนวทางที่จะส่งเสริมให้ตุรกีเป็นทางเลือกหนึ่งของการเดินทางไปศึกษาต่อของเยาวชนไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยค้นพบด้วยว่าหากมีโอกาส เยาวชนไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สนใจที่จะเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ

นอกจากเอกสารราชการที่เกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กล่าวถึงในบทที่ 1 และรายงานการศึกษาส่วนบุคคลภายใต้หลักสูตร นบท. ที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้จัดทำรายงานยังได้ใช้เอกสารราชการของสถานเอกอัครราชทูตฯ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งบทความที่หาได้จากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ประกอบในการศึกษาค้นคว้า

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

รายงานการศึกษานี้ จะนำข้อมูลที่ได้รับการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมและการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย ในด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทย การพัฒนาทุนมนุษย์ และการมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จากนั้นวิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อย โอกาส และอุปสรรค เพื่อนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาใช้ประโยชน์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

บทที่ 3 ผลการศึกษา

ในการนำเสนอผลการศึกษาผู้จัดทำรายงานแบ่งหัวข้อภายใต้บทนี้ออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ (1) การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา ในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย โดยใช้โมเดล C-PEST (2) การวิเคราะห์การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย ในด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทย การพัฒนาทุนมนุษย์ และการมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต และความคาดหวังจากการรับรู้ของนักศึกษา โดยอาศัยเอกสารข้อมูลและการสัมภาษณ์บุคลากรของสถานเอกอัครราชทูตฯ สัมภาษณ์บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ และสัมภาษณ์กรณีศึกษา นักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย 7 ราย และ (3) การวิเคราะห์ SWOT การดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ โดยใช้ผลที่ได้จากข้อ (1) และ (2)

3.1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา

3.1.1 สถานการณ์นักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย (C-Customer)

3.1.1.1 การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย

ตารางที่ 1 สถิตินักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศเปรียบเทียบระหว่างปี 2552 และปี 2560

ประเทศ	ปี 2552 ¹⁸	ปี 2560 ¹⁹	จำนวนที่เปลี่ยนแปลง	ร้อยละที่เปลี่ยนแปลง
อียิปต์	2,500	3,400	900	36
อินโดนีเซีย	350	1,900	1,550	442.86
มาเลเซีย	250	1,841	1,591	636.4
ปากีสถาน	250	295	45	18
ซูดาน	300	506	206	68.67
แอฟริกาใต้	120	100	-20	-16.67
อิหร่าน	49	70	21	42.86

¹⁸ ณิช ภิญญวัฒน์ชีพ, การบูรณาการยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาไทยมุสลิมในประเทศอียิปต์, 16.

¹⁹ รายละเอียดนักศึกษไทยมุสลิมในต่างประเทศ รวบรวมโดยกลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ สถานะวันที่ 19 เมษายน 2560.

จำนวนนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียที่เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 440 ตั้งแต่ปี 2552 ถึงปี 2560 โดยมีหลายปัจจัยประกอบกัน ได้แก่ ทูตการศึกษา การที่อินโดนีเซียอยู่ไม่ไกลจากประเทศไทย พ่อแม่ต้องการให้นักศึกษาไปศึกษาต่อ และค่าใช้จ่ายที่ไม่แพง²⁰ ที่ผ่านมา ภาครัฐและองค์กรทางศาสนาของอินโดนีเซีย ได้เสนอให้ทูตศึกษากับนักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ ประกอบด้วย

1) ทูตการศึกษาขององค์กรศาสนา Muhammadiyah ซึ่งเป็น 1 ใน 2 ขององค์กรสำคัญของอินโดนีเซีย เริ่มต้นให้ทุนตั้งแต่ปี 2552 จำนวนกว่า 200 ทุนต่อปี โดยมีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding–MOU) ระหว่างศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กับองค์กร Muhammadiyah ล่าสุดในปี 2560 องค์กร Muhammadiyah ให้ทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีจำนวน 210 ทุน²¹ ในมหาวิทยาลัยของ Muhammadiyah จำนวน 14 แห่งทั่วประเทศ ทั้งนี้ การคัดเลือกจะดำเนินการโดยอาจารย์ของมหาวิทยาลัย Muhammadiyah ที่ให้ทุนนักศึกษา

2) ทูตการศึกษาของกระทรวงกิจการศาสนาของอินโดนีเซีย เริ่มต้นให้ทุนการศึกษาตั้งแต่ปี 2556 ปีละ 50 ทุน ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในด้านอิสลามศึกษาและสาขาอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยที่อยู่ในสังกัดกระทรวงกิจการศาสนา โดยคณะกรรมการจากกระทรวงกิจการศาสนาเป็นผู้สอบสัมภาษณ์ตนเอง อย่างไรก็ตาม ในปี 2560 กระทรวงกิจการศาสนาไม่ได้แจ้งเรื่องการให้ทุนมาที่ ศอ.บต.²²

3.1.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบฟอร์มลงทะเบียนเข้าร่วมงานกระชับมิตรประจำปี 2560 ของนักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซียจำนวน 839 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาไทยมุสลิม สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิแสดงข้อมูลในมิติต่าง ๆ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ ดังนี้

²⁰ข้อมูลจากการสอบถามนักศึกษาไทยมุสลิมที่เข้าร่วมงานเลี้ยงละศีลอดเนื่องในเทศกาลรอมฎอน ที่สถานเอกอัครราชทูตฯ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2560

²¹โดยทั่วไป จำนวนผู้ที่ผ่านการคัดเลือกให้มีสิทธิรับทุนจะไม่เต็มตามจำนวน เช่น ในปี 2560 จากจำนวนทุนที่ประกาศทั้งสิ้น 210 ทุน มีผู้ผ่านการคัดเลือกและมีสิทธิรับทุนเพียง 43 คน ตามประกาศศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่อง ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการคัดเลือกและมีสิทธิรับทุนการศึกษาในระดับปริญญาตรีขององค์กรอิสลามสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Muhammadiyah) สำหรับนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2560 แหล่งที่มา <http://www.sbpac.go.th/index.php/component/attachments/download/969>[10 กรกฎาคม 2560]

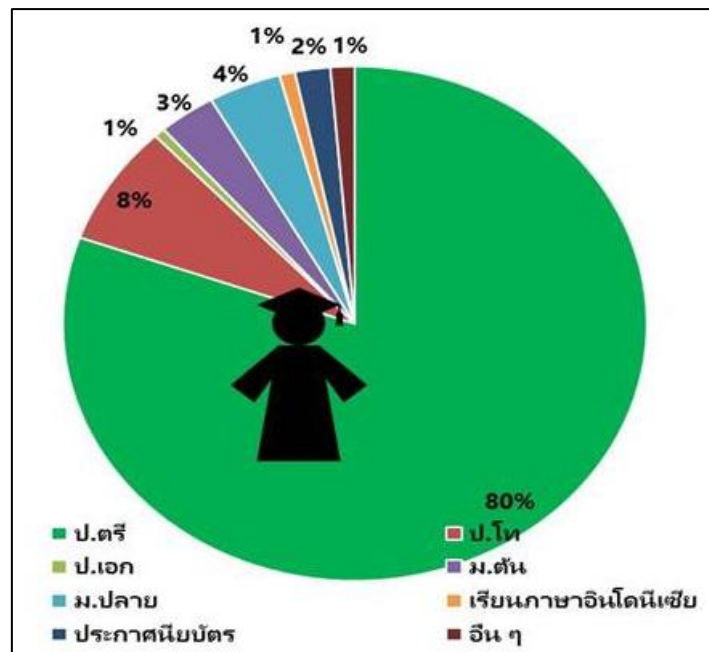
²²ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ บุคลากรระดับผู้อำนวยการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, วันที่ 26 มิถุนายน 2560.

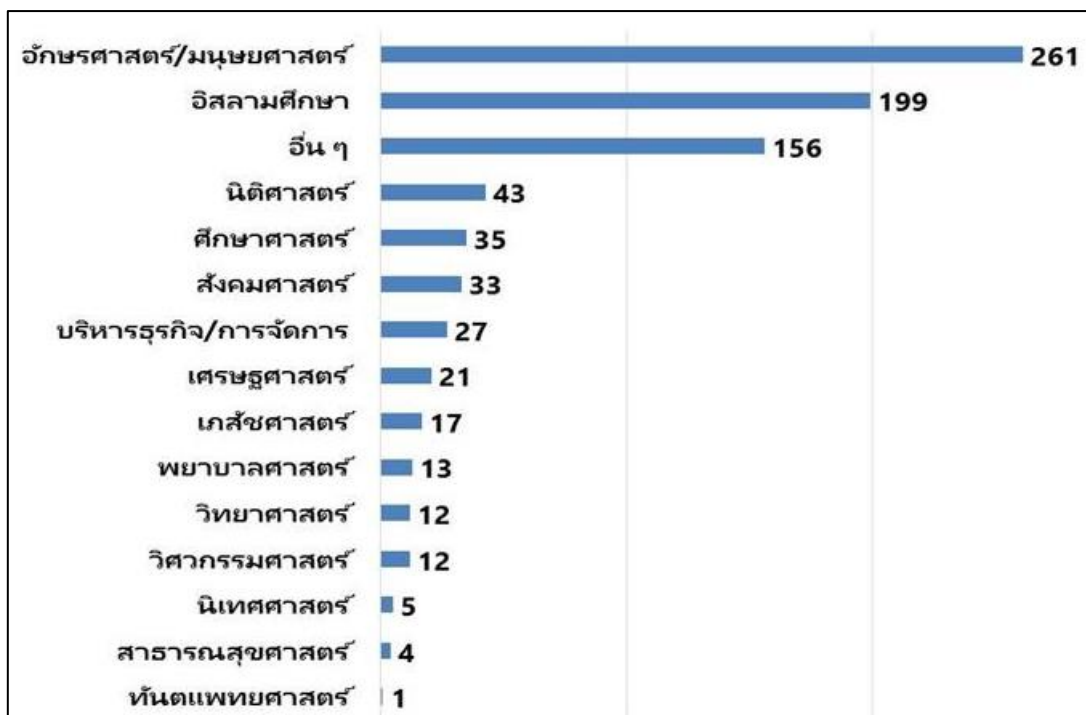
แผนภูมิที่ 1 ข้อมูลของนักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย จำแนกตามเพศ

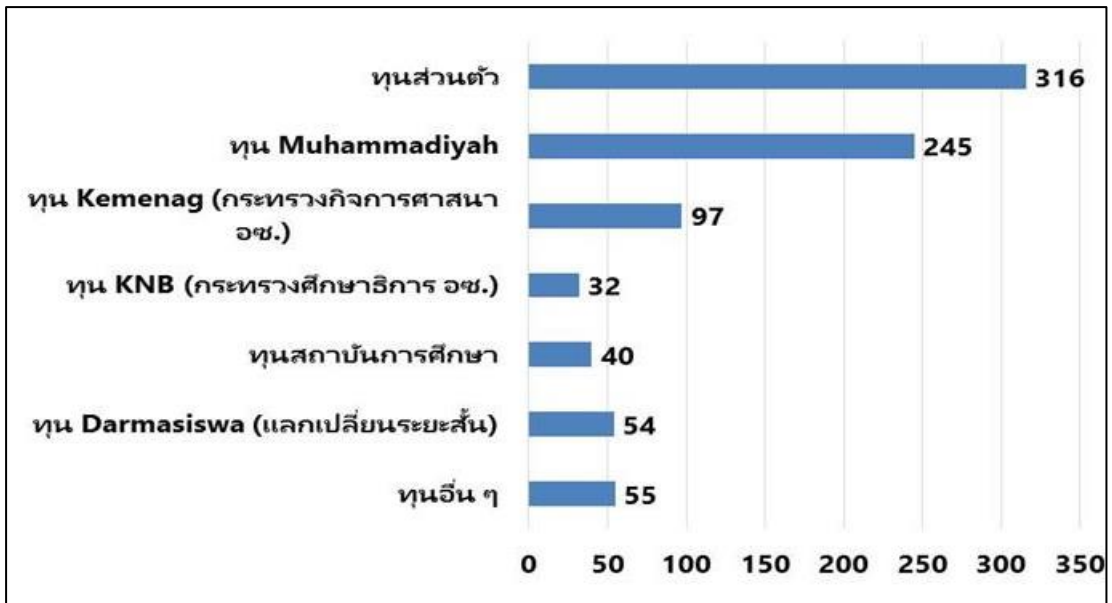
แผนภูมิที่ 2 ภูมิลำเนาของนักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย

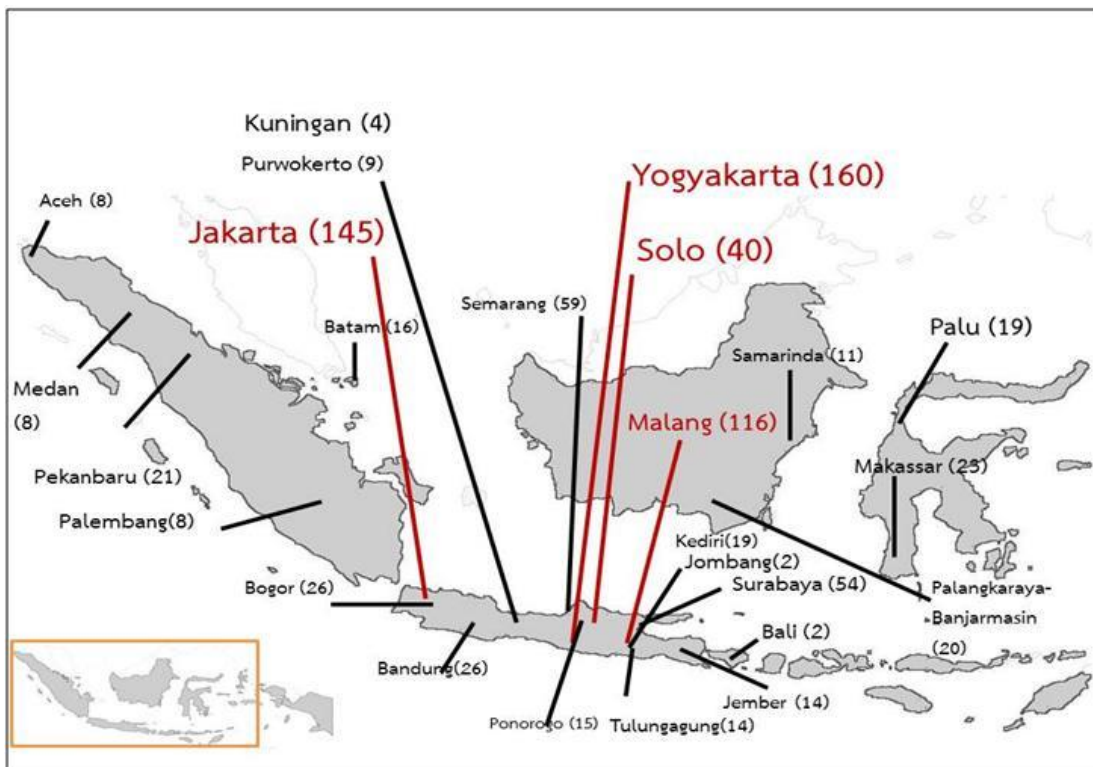
แผนภูมิที่ 3 ระดับการศึกษาของนักเรียน/นักศึกษาชาวไทยในอินโดนีเซีย

แผนภูมิที่ 4 สาขาวิชาที่นักเรียน/นักศึกษาชาวไทยในอินโดนีเซียศึกษา

แผนภูมิที่ 5 ประเภทของแหล่งทุนการศึกษาที่นักเรียน/นักศึกษาชาวไทยในอินโดนีเซียได้รับ

แผนภูมิที่ 6 การกระจายตัวของนักเรียน/นักศึกษาชาวไทยในอินโดนีเซีย

สรุปจากแผนภูมินักเรียน/นักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย

1) เพศและภูมิลำเนา จำนวนนักศึกษาชายมีมากกว่าหญิงเล็กน้อย และ นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนามาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) สาขาการศึกษา สาขาที่นักศึกษานิยมไปเรียนมากลำดับต้น ๆ คือ อักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งในกลุ่มนี้ นักศึกษาเรียนเอกภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมาคือ อิสลามศึกษา ซึ่งรวมทุกแขนงที่เกี่ยวข้องกับอิสลามศึกษา ในขณะที่นักศึกษาในสาขาวิชาชีวะและ วิทยาศาสตร์ ได้แก่ เกษศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และ ทันตแพทยศาสตร์ มีจำนวนค่อนข้างน้อย

3) แหล่งทุนการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่ไปศึกษาด้วยทุนส่วนตัว รองลงมาคือ ทุนการศึกษาจากองค์กรศาสนา Muhammadiyah ทุนการศึกษาของกระทรวงกิจการ ศาสนาอินโดนีเซีย ทุนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอินโดนีเซีย ภายใต้โครงการ Developing Countries Partnership สำหรับศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีนักศึกษาจากไทย ได้รับทุนปีละประมาณ 10 คน และยังมีทุนการศึกษาของสถาบันการศึกษาที่ให้ตรงกับนักศึกษา โดยอาจจะผ่านศิษย์เก่าหรือครูสอนศาสนาที่มีเครือข่ายระหว่างกัน รวมถึงทุนการศึกษาขององค์กร ศาสนา Nahdlatul Ulama (NU) ที่เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่สำคัญของอินโดนีเซียด้วย ล่าสุด องค์กร ศาสนา Muhammadiyah และมหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่งของอินโดนีเซีย ได้แก่ Ahmad Dahlan University และ Islam Sultan Agung University ยังได้ให้ทุนการศึกษากับนักศึกษาไทยเพิ่มเติม และไม่จำกัดเฉพาะนักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเป็นการให้ผ่านชมรมพัฒนาการศึกษา มุสลิมแห่งประเทศไทย (MEDAT) ร่วมกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย จึงถือว่าในปัจจุบันมีแหล่งทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมไปศึกษาในอินโดนีเซียจำนวนมากในแต่ละปี

4) แหล่งที่ศึกษา นักศึกษากระจายตัวไปศึกษาในเกาะต่าง ๆ ทั่ว อินโดนีเซีย

3.1.1.3 ปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย และการแก้ไข ปัญหาที่ผ่านมา

ในการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ เพื่อดูแลนักศึกษาไทย มุสลิมในอินโดนีเซียพบว่า นักศึกษายังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคด้านการศึกษาอยู่ จาก การศึกษาและสัมภาษณ์บุคคลในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่าได้มีความพยายามในการแก้ไข ปัญหาดังกล่าวไปในระดับหนึ่ง รายละเอียดมีดังนี้

1) ปัญหาทางด้านภาษา

(1) ภาษาอินโดนีเซีย : แม้ว่านักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย ส่วนหนึ่งอาจจะมีความรู้ภาษามลายู ซึ่งใกล้เคียงกับภาษาอินโดนีเซียอยู่บ้าง แต่ไม่เพียงพอที่จะใช้ในการเรียนการสอนที่อินโดนีเซีย โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งมีการใช้ศัพท์เฉพาะทางและ นักศึกษาต้องทำการศึกษาวิจัยที่ต้องใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญทางภาษาในระดับที่สูงกว่าการใช้ ภาษาในชีวิตประจำวันทั่วไป ที่ผ่านมา สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้รับทราบข้อห่วงกังวลทั้งจาก สถาบันการศึกษาและจากตัวนักศึกษาเองในเรื่องนี้

(2) ภาษาอังกฤษ : นักศึกษาบางรายเดินทางไปศึกษาหลักสูตร ภาษาอังกฤษ เช่น กรณีศึกษาที่ 1 ประสบปัญหาในช่วงแรกที่ไม่สามารถมีส่วนร่วมในชั้นได้เท่าที่ควร เพราะทักษะภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ ในขณะที่ระบบการเรียนการสอนของอินโดนีเซียเน้นการมีส่วนร่วมและโต้ตอบระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา²³

(3) การดำเนินการที่ผ่านมา : สำหรับนักศึกษาที่ไปด้วยทุนผ่าน ศอ.บต. จะได้รับการฝึกอบรมภาษาอินโดนีเซียเป็นเวลาประมาณ 40 วัน ไปพร้อม ๆ กับการ ปฐมนิเทศนักศึกษา นอกจากนี้ ศอ.บต. ยังจัดโครงการอบรมภาษาต่างประเทศ 4 ภาษา ซึ่งรวมถึง ภาษาอินโดนีเซีย และภาษาอังกฤษ เป็นเวลา 7 วันโดยให้โรงเรียนเอกชนในพื้นที่สำรวจนักศึกษาที่มี แนวโน้มจะเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศเมื่อจบแล้ว เพื่อกระตุ้นความสนใจและเตรียมความพร้อม เยาวชนกลุ่มนี้²⁴ อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์กรณีศึกษาพบว่า แม้จะผ่านการฝึกอบรมภาษา อินโดนีเซียมาบ้าง แต่ก็ยังประสบปัญหาในช่วงแรกของการศึกษา ซึ่งกรณีศึกษาส่วนใหญ่จะแก้ไขปัญหาด้วยการคบหาและขอความช่วยเหลือจากเพื่อนชาวอินโดนีเซีย

ทุนการศึกษาจากบางแหล่ง เช่น ทุนของกระทรวงศึกษาธิการของ อินโดนีเซีย จัดคอร์สให้นักศึกษาเรียนภาษาอินโดนีเซียเป็นเวลา 1 ปีก่อนที่จะเข้าชั้นเรียนจริง ซึ่งถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของผู้ให้ทุน

อีกจุดที่ยังเป็นช่องโหว่คือ นักศึกษาที่เดินทางไปด้วยทุนส่วนตัวหรือ แหล่งทุนอื่น ๆ ที่อาจจะขาดโอกาสเตรียมพร้อมด้านภาษา

2) ความไม่แน่นอนหลังจบการศึกษา

- นักศึกษาส่วนใหญ่มีความกังวลว่าเมื่อกลับไปประเทศไทยแล้ว จะไม่สามารถสมัครเข้าทำงานได้ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา โดยยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเทียบวุฒิ การ ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

- การดำเนินการที่ผ่านมา : ผู้จบการศึกษาด้วยทุนขององค์กร Muhammadiyah สาขาเภสัชศาสตร์รุ่นแรก ๆ เดินทางกลับประเทศไทยและยื่นคำร้องขอรับรอง ปริญญาจากสภาเภสัชกรรม พบปัญหาจากการที่หลักสูตรในประเทศไทยในขณะนั้นเป็นหลักสูตร 5 ปี ในขณะที่หลักสูตรของอินโดนีเซียเป็นหลักสูตร 4 ปี ซึ่งนักศึกษารุ่นแรกได้รับการรับรองปริญญาแต่ ต้องฝึกปฏิบัติงานและเรียนเพิ่มเติมให้ครบตามที่สภาเภสัชกรรมกำหนด²⁵ อย่างไรก็ตาม สภาเภสัชกรรม ได้ออกประกาศที่ 43/2558 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2558 แจ้งว่าที่ประชุมคณะกรรมการสภาเภสัชกรรม พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบการให้การรับรองปริญญาของผู้สำเร็จการศึกษาเภสัชศาสตร์จาก สถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เฉพาะหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิตที่มีมาตรฐานเทียบเท่าหลักสูตร 6 ปีของประเทศไทย ... โดยให้มีผลบังคับใช้สำหรับผู้เริ่มไปศึกษาหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิตใน

²³สัมภาษณ์ กรณีศึกษาที่ 1, 9 กรกฎาคม 2560.

²⁴สัมภาษณ์ บุคลากรระดับผู้อำนวยการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 26 มิถุนายน 2560.

²⁵สรุปผลการประชุมหารือแนวทางการช่วยเหลือนักศึกษาทุนองค์กรอิสลาม Muhammadiyah กับผู้บริหาร มหาวิทยาลัยขององค์กรอิสลาม Muhammadiyah และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558 ที่โรงแรมสรรหา เจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

ต่างประเทศตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 เป็นต้นไป²⁶ จากปัญหาการเทียบวุฒินี้ ทำให้องค์กร Muhammadiyah ระวังการให้ทุนด้าน เกษศาสตร์แก่นักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ (องค์กร Muhammadiyah ยังได้ระวังการให้ทุนสาขาวิชาชีพอื่น เช่น ทันตแพทยศาสตร์ ด้วย ยกเว้นสาขาพยาบาลศาสตร์ที่หลักสูตรของไทยกับอินโดนีเซียเป็นหลักสูตร 4 ปีเท่ากัน)²⁷

ปัญหาในลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นกับผู้จบการศึกษาด้วยทุนขององค์กร Muhammadiyah ในสาขาทันตแพทยศาสตร์ ซึ่งจบหลักสูตร 4 ปีแล้วต้องกลับมาเรียนเพิ่มที่ มหาวิทยาลัยไทยเป็นเวลาหลายปี²⁸ ในขณะที่บางสาขา เช่น วิศวกรรมศาสตร์ สามารถขอใบรับรองวุฒิที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยใช้ใบรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตอินโดนีเซียประจำประเทศไทย และใช้ใบรับรองวุฒิของ สกอ. ในการสมัครงานบริษัทเอกชนทั่วไปได้ แต่ยังคงต้องสะสมประสบการณ์อีกอย่างน้อย 2 ปีเพื่อที่จะขอใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม (ก.ว.)²⁹

3.1.2 ปัจจัยแวดล้อมทางการเมือง/รัฐบาล (P-Political)

3.1.2.1 การส่งเสริมอิสลามสายกลางของอินโดนีเซียและต่อต้านแนวคิดสุดโต่ง

การปาฐกถาของนาย Jusuf Kalla รองประธานาธิบดีอินโดนีเซียเรื่อง “Middle Path Islam : Indonesia’s Experience” ได้สะท้อนนโยบายของรัฐบาลอินโดนีเซียที่ส่งเสริมอิสลามสายกลาง ต่อต้านลัทธิสุดโต่ง และส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรม สรุปสาระสำคัญได้³⁰ ดังนี้

- 1) อินโดนีเซียมีประชากรมุสลิมมากที่สุดในโลก แต่ไม่ใช่รัฐมุสลิม
- 2) พื้นฐานแห่งรัฐอินโดนีเซียคือ หลักการปัญจศีล³¹ อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลาย ทั้งชาติพันธุ์ ศาสนา จารีตนิยม และภาษาท้องถิ่น หลักการนี้มีส่วนในการวางแนวทางของประเทศและเอื้อต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศ
- 3) ศาสนาอิสลามเผยแพร่เข้ามาในอินโดนีเซียในช่วงศตวรรษที่ 8 และ 9 และได้ผสมผสานกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชนพื้นเมือง นำไปสู่การสร้างอิสลามสายกลาง
- 4) แม้จะมีกลุ่มที่ฝักใฝ่ลัทธิสุดโต่งที่ต้องการเผยแพร่แนวคิด แต่ก็ไม่เคยทำได้สำเร็จเพราะบทบาทที่เข้มแข็งขององค์กรทางศาสนา 2 องค์กรหลักคือ Nahdlatul Ulama (NU)

²⁶สภาเภสัชกรรม. ประกาศสภาเภสัชกรรมที่ 43/2558 เรื่อง การรับรองปริญญาของผู้สำเร็จการศึกษาเภสัชศาสตร์จากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2558. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: http://pharmacycouncil.org/index.php?option=content_detail&view=detail&itemid=742&catid=36 [2 สิงหาคม 2560]

²⁷สัมภาษณ์ บุคลากรระดับผู้อำนวยการของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, อ่างแล้ว.

²⁸สัมภาษณ์ กรณีศึกษาที่ 3, 9 กรกฎาคม 2560.

²⁹สัมภาษณ์ กรณีศึกษาที่ 1, อ่างแล้ว.

³⁰Jusuf Kalla, “Middle Path Islam: Indonesia’s Experience.” the Jakarta Post, 23 May 2017.

³¹หลักปัญจศีล (Pancasila) ประกอบด้วย 1) เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว (Belief in one God) 2) บูรณภาพแห่งอินโดนีเซีย (The Unity of Indonesia) 3) สังคมแห่งอารยธรรมและความเท่าเทียม (Just and Civilized Society) 4) ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) 5) ความเท่าเทียมทางสังคมของประชาชนทุกคนในอินโดนีเซีย (Social Justice for the Whole of the People of Indonesia)

และ Muhammadiyah ซึ่งมีสมาชิกรวมกันประมาณ 100 ล้านคน ทั้ง 2 องค์กรได้สื่อสารถ้อยคำต่อต้านการก่อการร้ายและแนวคิดสุดโต่งมาอย่างต่อเนื่อง และช่วยสร้างความเข้มแข็งของการยึดทางสายกลาง

3.1.2.2 การก่อการร้าย

ตั้งแต่ปี 2545 ที่เกิดกรณีระเบิดที่เกาะบาหลี่ รัฐบาลอินโดนีเซียได้ดำเนินมาตรการกวาดล้างสมาชิกกลุ่ม Jemaah Islamiyah (JI) อย่างเข้มข้น ส่งผลให้กลุ่มดังกล่าวอ่อนแอแตกตัวเป็นกลุ่มย่อย ๆ และไม่มีเอกภาพ การเกิดขึ้นของ ISIS ได้กลายเป็นเชื้อให้กลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ รวมตัวกันอีกครั้ง ด้วยการประกาศตัวว่าสวามิภักดิ์ต่อกลุ่ม ISIS เหตุการณ์ก่อการร้ายในอินโดนีเซียในระยะหลังมักเกิดจากการกระทำที่มี ISIS เป็นผู้อยู่เบื้องหลังและมักโจมตีหน่วยงานความมั่นคงอินโดนีเซียเป็นการเฉพาะ ในขณะที่ รัฐบาลอินโดนีเซียได้วางยุทธศาสตร์และกำหนดมาตรการต่อต้านการก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.1.2.3 บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยในการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย และความคาดหวังต่อบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ ซึ่งในภาพรวมเป็นสิ่งที่สถานเอกอัครราชทูตฯ สามารถนำไปใช้ประกอบการดำเนินงานในเรื่องนี้ได้ต่อไป

1) ผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้³²

– นโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสให้แก่ นักศึกษาไทยมุสลิมที่จบการศึกษาจากอินโดนีเซียและประเทศมุสลิมอื่น ๆ ในการกลับมาทำงานในพื้นที่มากขึ้น

– ผลการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ ทำให้เห็นว่ามีความจริงจังและความเข้าใจในสภาพปัญหาและการแก้ไขปัญหาได้อย่างดี

– สิ่งที่ยอยากให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ดำเนินการเพิ่มเติมคือการประสานกับสถาบันการศึกษาในอินโดนีเซียและทางราชการไทยให้มากขึ้น เพราะจะมีผลต่อการรับรองวุฒิการศึกษาของเด็กเหล่านี้เมื่อจบการศึกษา จะได้มีโอกาสในการเข้ารับราชการและการทำงานในภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิม

2) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ³³

– เห็นว่า นักศึกษาเหล่านี้เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชาติ เมื่อกลับเข้ามาในพื้นที่ ก็จะมีส่วนช่วยพัฒนาและลดความขัดแย้ง เพราะเชื่อมั่นว่าคนในพื้นที่จะอยู่และพัฒนาพื้นที่ได้ดีกว่าคนอื่น

– อยากให้สถานเอกอัครราชทูตฯ เน้นความจริงจังและจริงจัง และความต่อเนื่องในการดำเนินงาน รวมทั้งการเพิ่มพูนในเรื่องของการสื่อสารให้มากขึ้น โดยใช้เครื่องมือสื่อสารและเครือข่ายที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ทำมาดีแล้ว

³²สัมภาษณ์ผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และอดีตรองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 25 กรกฎาคม 2560.

³³สัมภาษณ์ อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 5 กรกฎาคม 2560.

3) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)³⁴

– ปัจจุบัน ศอ.บต.กำลังพัฒนางานในหลายเรื่อง อาทิ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานนักศึกษาไทยจังหวัดชายแดนภาคใต้ในต่างประเทศเพื่อเป็นศูนย์กลางในการดูแลนักศึกษา และเป็นช่องทางการประสานงานระหว่างนักศึกษาไทย ผู้ปกครอง ศอ.บต. และสถานเอกอัครราชทูตในประเทศต่าง ๆ การจัดงานอบรมเสวนาศิษย์เก่านักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์อันดี และการจัดระบบฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษาในต่างประเทศ

– สิ่งที่ยากทำงานร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตฯ คือ ช่วยกันพัฒนาฐานข้อมูลนักศึกษา เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการต่อยอดการหาแหล่งงานให้นักศึกษาเมื่อจบการศึกษาแล้ว

4) กระทรวงศึกษาธิการ³⁵

– เห็นว่าสถานเอกอัครราชทูตฯ มีการสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยในขณะที่อยู่ที่อินโดนีเซียอย่างดี

– สิ่งที่ยากให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ทำเพิ่มเติมคือ (1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย (2) จัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและแนวทางการดำเนินธุรกิจ ควบคู่กับการศึกษาในสาขาที่เรียน (3) ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างอินโดนีเซียกับสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (4) จัดทำข้อมูลสถานศึกษาและสาขาวิชาที่น่าสนใจ เพื่อส่งต่อข้อมูลมายังจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการดำเนินการแนะแนวการศึกษาต่อ

3.1.3 ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (E-Economic)

3.1.3.1 บริษัทเอกชนไทยในอินโดนีเซีย

ในปัจจุบัน มีบริษัทเอกชนไทยในอินโดนีเซียมากกว่า 10บริษัท โดยส่วนมากเป็นบริษัทขนาดใหญ่และกลาง อาทิ CP บ้านปู SCG ปตท.สผ. ศรีตรัง Thai Summit และอิซิตัน ซึ่งบริษัทเหล่านี้กระจายตัวไปทำธุรกิจในเกาะต่าง ๆ ของอินโดนีเซีย โดยมีชมรมนักธุรกิจไทยในอินโดนีเซีย (Thai Business Club in Indonesia- TBCI) เป็นแกนกลาง ที่ผ่านมา บริษัทเอกชนไทยในอินโดนีเซีย ได้มีบทบาทร่วมสนับสนุนสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาไทยมุสลิมเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี แต่ยังไม่เคยมีการเชื่อมโยงภาคเอกชนเข้ามาร่วมในการสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียในรูปแบบอื่น ๆ ที่น่าจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

³⁴สัมภาษณ์ บุคลากรระดับผู้อำนวยการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, อ่างแล้ว.

³⁵สัมภาษณ์บุคลากรระดับชำนาญการพิเศษของสำนักงานศึกษาธิการภาค 8, 13 กรกฎาคม 2560.

Where do Thai Companies operate

แผนภูมิที่ 7 บริษัทเอกชนไทยในอินโดนีเซีย

3.1.3.2 โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (พ.ศ. 2560–2563)

การพัฒนาภายใต้โครงการเมืองต้นแบบฯ มีเป้าหมายที่จะพัฒนาเมืองหนองจิก จังหวัดปัตตานี ให้เป็นเมืองต้นแบบเกษตรอุตสาหกรรมก้าวหน้าผสมผสาน (Agriculture Industry City) พัฒนาเมืองเบตง จังหวัดยะลา ให้เป็นเมืองต้นแบบการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน (Sustainable Development City) พัฒนาเมืองสุโขทัย-ลกเป็นเมืองต้นแบบการค้าชายแดนระหว่างประเทศ (International Border Trade City) กรอบระยะเวลาการดำเนินงาน 4 ปี ซึ่งภายใต้พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการมีการกำหนดรูปแบบการเกษตรอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มุ่งเน้นตลาดประเทศเพื่อนบ้านและตลาดประเทศโลกมุสลิม และได้วางข้อเสนอโครงการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาที่จะใช้ต้นทุนทรัพยากรบุคคลที่เป็นจุดเชื่อมต่อประเทศโลกมุสลิมเพื่อเปิดการค้าเกษตรอุตสาหกรรมอาหาร ฮาลาล บนพื้นที่ทั้งในอนุภูมิภาค ภูมิภาคอาเซียน ภูมิภาคตะวันออกกลาง ตลอดจนภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีมุสลิมอาศัยอยู่³⁶ ซึ่งภาครัฐจะใช้ประโยชน์จากความรู้ความสามารถของนักศึกษาไทยมุสลิมที่ได้มีโอกาสมาศึกษาที่อินโดนีเซียซึ่งเป็นตลาดรองรับสินค้าอาหารแหล่งใหญ่ของอาเซียน โดยเฉพาะอาหารฮาลาล

3.1.4 ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม (S- Socio-Cultural)

การจัดอันดับทางการศึกษาของอินโดนีเซีย เมื่อปี 2559 กระทรวงศึกษาธิการของอินโดนีเซียได้ทำการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุด 20 อันดับแรก โดยใช้เกณฑ์คุณภาพบุคลากร คุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพกิจกรรมนักศึกษา และคุณภาพงานวิจัยและผลงานตีพิมพ์

³⁶สำนักงานขับเคลื่อนโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, “พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการ โมเดลขับเคลื่อนโครงการเมืองต้นแบบ สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน.” เมษายน 2560. 15-21 และ 47.

ในขณะเดียวกัน National University Accreditation Agency (BAN-PT) ได้ประเมินมหาวิทยาลัยขององค์กร Muhammadiyah พบว่ามีมหาวิทยาลัยในสังกัดขององค์กร ที่ผ่านการรับรองจำนวน 36 แห่ง และมีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยทั้ง 36 แห่งด้วย ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยในการพัฒนาระบบการศึกษามุสลิมในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศไทย และเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิมที่จะมาศึกษาต่อในอินโดนีเซียด้วย

3.1.5 ปัจจัยแวดล้อมทางเทคโนโลยี (T-Technological)

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยราชการไทยกับนักศึกษาไทยมุสลิมมีความทันสมัยและสะดวกต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น ในปี 2557 สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้จัดทำเพจ “พาช่าอินโด” ในเฟซบุ๊ก (www.facebook.com/pasaindo) เพื่อเพิ่มช่องทางการติดต่อขอรับความช่วยเหลือและคำแนะนำจากสถานเอกอัครราชทูตฯ โดยปัจจุบันมีแฟนเพจจำนวน 1,628 คน (สถานะ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2560) และได้รับความนิยมนับอย่างมาในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสถานเอกอัครราชทูตฯ อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ช่องทางดังกล่าว นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ยังใช้ประโยชน์จากเครื่องมือสมัยใหม่อื่น ๆ เช่น Line ในการติดต่อสื่อสารเพื่อเพิ่มความใกล้ชิดกับนักศึกษาด้วย ในส่วนของนักศึกษาเอง ก็มีเพจของสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาในเฟซบุ๊ก เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

3.2 วิเคราะห์การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา ในด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทย การพัฒนาทุนมนุษย์ และการมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต และความคาดหวังจากการรับรู้ของนักศึกษา

3.2.1 การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ

ในช่วงเวลาของการศึกษาของรายงานฉบับนี้ คือ ปีงบประมาณ 2558–2560 เป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างเอกอัครราชทูตไทยประจำอินโดนีเซีย 2 ท่าน

รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศและอดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา (เข้ารับหน้าที่เอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตาเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2555) เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เดินทางมาเรียนต่างประเทศเป็นครั้งแรก ต้องห่างจากครอบครัว พี่น้อง และเพื่อนสถานเอกอัครราชทูตฯ ในฐานะที่อยู่ในพื้นที่ ควรจะมีบทบาทในการเข้าไปโอบอุ้ม อาศัยความจริงใจ สร้างความอบอุ่นและใกล้ชิด และเป็นที่พักพิงในยามลำบาก ความสำเร็จของนักศึกษาไทยมุสลิมที่มาศึกษาต่อที่อินโดนีเซียมี 2 ส่วนคือ “การศึกษา” และ “การมีงานทำ” ซึ่งสถานเอกอัครราชทูตฯ มีภารกิจช่วยสนับสนุนในเรื่อง “การศึกษา” เป็นหลัก โดยอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นการดำเนินงานตามแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9³⁷

³⁷สัมภาษณ์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศและอดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา, 1 กรกฎาคม 2560.

เอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา (เข้ารับหน้าที่เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2560) เห็นด้วยว่า การอาศัยความจริงใจและการเป็นที่พึงพิงได้นั้นเป็นแนวทางที่เหมาะสม โดยเห็นว่าการดำเนินงานหลัก ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ ควรประกอบด้วย 2 แนวทาง (prongs) คือ (1) การเปิดกว้างให้นักศึกษาทุกคนได้เข้ามาสัมผัสและติดต่อสถานเอกอัครราชทูตฯ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในช่องทางการดูแล และ (2) เสริมสร้างโอกาสในการที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จะเข้าไปสัมผัสและรับรู้ปัญหาของนักศึกษา และช่วยแก้ไขปัญหานั้นเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ศึกษามีกำลังใจเดินทางเรียนต่อไป และประสบความสำเร็จ ถือเป็นเรื่องใหญ่ที่ไม่ควรทอดทิ้ง³⁸

เอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา ยังเห็นว่า การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียเป็นเรื่องสำคัญมาก จึงต้องผลักดันความร่วมมือแบบองค์รวม (holistic approach) ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ที่ต้นทางจะต้องเตรียมพร้อมให้กับนักศึกษาตั้งแต่มก่อนการคัดเลือกรับทุนหรือก่อนการเดินทางไปศึกษาต่อ โดยปลูกฝังให้นักศึกษาเล็งเห็นประโยชน์ของการเดินทางมาศึกษาต่อในต่างประเทศทั้งต่อตนเองและต่อประเทศ ให้เห็นว่าการไปเรียนต่างประเทศจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในโลก ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการดำเนินงานต้องเป็นการร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรทางศาสนาในพื้นที่และภาคประชาสังคม³⁹

ในส่วนของผู้บริหารที่ระดับปฏิบัติพบว่า มีความเข้าใจในเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหาร ในช่วงปีงบประมาณ 2558–2560 การดำเนินงานเน้นการสานต่อสิ่งที่อดีตเอกอัครราชทูตเห็นว่าดำเนินการมาได้น่าพอใจอยู่แล้ว ทั้งนี้ในปี 2559 อดีตเอกอัครราชทูตเห็นว่าควรเน้นการเพิ่มการเข้าถึง (outreach) ของสถานเอกอัครราชทูตฯ ไปยังนักศึกษากลุ่มต่าง ๆ ให้มากขึ้น⁴⁰ จึงเป็นที่มาของการเพิ่มเติม “โครงการเยี่ยมนักศึกษาไทยในพื้นที่ห่างไกล” ในการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2559 และ 2560 ทั้งนี้ การที่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติของสถานเอกอัครราชทูตฯ มีช่วงวัยที่ไม่แตกต่างกันกับนักศึกษาเป็นปัจจัยเชิงบวกที่ทำให้สามารถเข้าใจและเข้าถึงนักศึกษาได้ในวงกว้าง ซึ่งช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพในการนำเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหารไปดำเนินการให้บังเกิดผล

3.2.2 การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ ใน 3 ด้าน

3.2.2.1 การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทย

ประกอบด้วยการทำงานใน 3 ด้านหลักดังต่อไปนี้

1) ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาไทยมุสลิมในฐานะพลเมืองไทยเช่นเดียวกับชุมชนไทยอื่น ๆ ตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งใหม่เมื่อปี 2555 อดีตเอกอัครราชทูตฯ ได้ยึดแนวทางการให้เกียรติกับนักศึกษาไทยมุสลิมเช่นเดียวกับชุมชนไทยอื่น ๆ ในอินโดนีเซีย (ชมรมนักธุรกิจไทยและชมรมสตรีไทย) โดยอดีตเอกอัครราชทูตฯ ได้เชิญให้นักศึกษา โดยเฉพาะที่อยู่ใน

³⁸สัมภาษณ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา, 5 มิถุนายน 2560.

³⁹เพิ่งอ้าง.

⁴⁰สัมภาษณ์ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย ของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา จำนวน 2 คน, 5 มิถุนายน 2560.

จากการ์ตาและรอบเมือง มารับประทานอาหารที่ทำเนียบเอกอัครราชทูตซึ่งถือเป็นบ้านของคนไทยทุกคน และเชิญให้นักศึกษาทั้งหมดที่อยู่บริเวณกรุงจาการ์ตาและใกล้เคียงร่วมกันเป็นเจ้าภาพงานวันชาติ และร่วมงานสำคัญอื่น ๆ⁴¹ ซึ่งในช่วงปีงบประมาณ 2558–2560 นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในงานสำคัญ อาทิ

ตารางที่ 2 ตัวอย่างงานสำคัญในช่วงปีงบประมาณ 2558–2560 ที่นักศึกษาไทยมุสลิมมีส่วนร่วม⁴²

งาน	รายละเอียด
งานเลี้ยงรับรองเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ประจำปี 2558	วันที่ 4 ธันวาคม 2558 ที่โรงแรม Kempinski กรุงจาการ์ตา เป็นงานที่มีบุคคลสำคัญของฝ่ายอินโดนีเซีย คณะทูตต่างประเทศ และชุมชนไทยในอินโดนีเซียรวมทั้งนักศึกษา เข้าร่วมประมาณ 700 คน
พิธีจุดเทียนถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ประจำปี 2558	วันที่ 5 ธันวาคม 2558 ที่สถานเอกอัครราชทูตฯ โดยมีข้าราชการสถานเอกอัครราชทูตฯ ทีมประเทศไทย ตัวแทนชมรมนักธุรกิจไทยและชมรมสตรีไทย และนักศึกษา เข้าร่วมงานประมาณ 300 คน
การจัดงาน Bike for Dad	วันที่ 11 ธันวาคม 2558 ที่สนามกีฬาบุงการโน กรุงจาการ์ตา โดยมีผู้เข้าร่วม 218 คน ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษา 42 คน
โครงการ “ทำดีเพื่อพ่อ” รวมแรงใจของคนไทยทุกหมู่เหล่าที่พำนักในอินโดนีเซีย ร่วมกันทำความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	วันที่ 11 ธันวาคม 2559 สถานเอกอัครราชทูตฯ ร่วมกับสมาคมนักศึกษาไทยประจำกรุงจาการ์ตาและชวาตะวันตก (Thai Student Association in Indonesia, Jakarta and West Java-TSAI) รวม 35 คน ได้เดินทางไปเยี่ยมและเลี้ยงอาหารกลางวันบ้านเด็กกำพร้า Yayasan Sayapibu กรุงจาการ์ตาตอนใต้ รวมทั้งนำเงิน อาหาร และของใช้ไปมอบให้ นักศึกษายังได้ร่วมกิจกรรมสันหนนาการซึ่งได้ช่วยสร้างความสุข ความเบิกบานให้กับเด็กกำพร้า
การจัดงานถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวันครบรอบการสวรรคต 100 วัน	วันที่ 21 มกราคม 2560 นักศึกษาร่วมกับข้าราชการ ทีมประเทศไทยร่วมกันแปรอักษรเป็นหมายเลข “๙” เพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

2) การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ความรัก และสามัคคี โดยอาศัยงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปีเป็นแกนกลาง ทั้งนี้ งานกระชับมิตรจัดขึ้นเป็น

⁴¹สัมภาษณ์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศและอดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา, อ่างแล้ว.

⁴²ประมวลจากรายงานผลการจัดงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา

ประจำปีตั้งแต่ปี 2550 โดยสถานเอกอัครราชทูตฯ เป็นเจ้าภาพร่วมกับสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาประจำเมืองที่เป็นสถานที่จัดงาน และมีจำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่เข้าร่วมงานเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่เข้าร่วมงานกระชับมิตรประจำปี ตั้งแต่ปี 2550-2560⁴³

ปี	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
จำนวน (คน)	65	45	130	160	160	212	260	333	529	721	839

สำหรับการจัดงานกระชับมิตรนักศึกษาประจำปี 2558-2560 จัดขึ้นที่กรุงจาการ์ตา ด้วยเหตุผลความสะดวกด้านโลจิสติกส์และการบริหารจัดการ ระยะเวลา 3 วัน โดยความร่วมมือระหว่างสถานเอกอัครราชทูตฯ กับสมาคมนักศึกษาไทยกรุงจาการ์ตาและชาวตะวันตก (TSAI) และได้รับการสนับสนุนจากทีมประเทศไทยและภาคเอกชนไทยในอินโดนีเซีย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 รายละเอียดการจัดงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี 2558-2560

ปี	รายละเอียด
2558	13-15 มีนาคม 2558 มีนักศึกษาเข้าร่วมทั้งสิ้น 529 คน จาก 22 เมือง ในเกาะชวา สุมาตรา สุลาเวสี และกาลิมันตัน (เป็นครั้งแรกที่มีนักศึกษาจากกาลิมันตันเข้าร่วม) มีทีมนำกิจกรรมละลายพฤติกรรมและกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น
2559	29 เมษายน-1 พฤษภาคม 2559 มีนักศึกษาเข้าร่วมทั้งสิ้น 721 คน จาก 31 เมือง ในเกาะชวา สุมาตรา สุลาเวสี และกาลิมันตัน จุดเด่นคือ (1) ทีมงานของบริษัท SCG เป็นผู้นำกิจกรรมสนทนาการ ซึ่งเป็นโอกาสให้เอกชนไทยที่มีฐานธุรกิจสำคัญในอินโดนีเซียได้มีโอกาสสัมผัสและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักศึกษา (2) การแสดงของผู้แทนนักศึกษาจากเมืองต่าง ๆ ในช่วงงานเลี้ยงอาหารค่ำ ซึ่งมีตัวแทนนักศึกษาจาก 10 เมืองนำเสนอการแสดงซึ่งสะท้อนความกะตือรือร้นในการมีส่วนร่วม
2560	31 มีนาคม-2 เมษายน 2560 มีนักศึกษาเข้าร่วมทั้งสิ้น 839 คน จาก 33 เมืองในเกาะชวา สุมาตรา สุลาเวสี และกาลิมันตัน โดยมีทีมงานนำกิจกรรมกระชับความสัมพันธ์ควบคู่กับการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองสู่ความสำเร็จ และการแสดงบนเวทีจากนักศึกษา 14 เมือง ซึ่งมี 4 เมืองที่เป็นการถวายเป็นความอาลัยและความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 นอกจากนี้ สถานเอกอัครราชทูตฯ ยังเปิดให้บริการกงสุลระหว่างการจัดงานกระชับมิตรเป็นครั้งแรกด้วย

⁴³ ข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมงานกระชับมิตรรวบรวมจากรายงานผลการจัดงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ และแบบฟอร์มการลงทะเบียนเข้าร่วมงาน

สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้จัดทำแบบประเมินผลการจัดงานกระชับมิตร นักศึกษาในแต่ละปี ซึ่งในช่วงปี 2558–2560 นักศึกษาจำนวนมากแสดงความประทับใจในการเข้าร่วม และเห็นว่าเป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์ รวมทั้งประสงค์ให้มีการจัดโครงการต่อเนื่องในปีต่อไป ในส่วนของเนื้อหาสาระ มีนักศึกษาบางส่วนเห็นว่า ควรจะจัดให้มีวิทยากรบรรยายเพื่อให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนและการใช้ชีวิตในต่างแดน และขอให้เพิ่มการบรรยายเกี่ยวกับเศรษฐกิจอินโดนีเซีย การศึกษา และแนะนำสาขาอาชีพด้วย

3) สนับสนุนข้อริเริ่มและกิจกรรมของนักศึกษาในการเป็นตัวแทน เผยแพร่ประเทศไทยและภาพลักษณ์ที่ดีของไทย และกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษา โดยนักศึกษาเสนอโครงการผ่าน สมาคม/ ชมรม / ศูนย์ประสานงาน ลักษณะของโครงการในแต่ละปีงบประมาณจะมีความคล้ายคลึงกันประกอบด้วยกิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ กิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรม กิจกรรมกระชับความสัมพันธ์รุ่นพี่กับรุ่นน้อง กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น ในช่วงเดือนรอมฎอน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในปีงบประมาณ 2559 และช่วงที่ผ่านมาของปีงบประมาณ 2560⁴⁴ นักศึกษาไม่ได้เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมจากสถานเอกอัครราชทูตฯ มากนัก ซึ่งจากการสังเกตจากเฟซบุ๊กเพจของสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษา ในช่วงปี 2558–2560 พบว่า นักศึกษาในหลายเมืองได้เข้าร่วมเผยแพร่ประเทศไทยและภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในหลายโอกาส อาทิ งาน Thailand Festival และการเปิดตัวของ Thailand Corner ที่มหาวิทยาลัย Muhammadiyah Malang เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2558 ซึ่งเป็นความริเริ่มของนักศึกษาและได้เชิญผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูตฯ เข้าร่วมพิธีเปิดร่วมกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ภายในงานประกอบด้วยการแสดงทางวัฒนธรรม รวมทั้งมวยไทย อาหารไทย และศิลปหัตถกรรมไทย หรือการเข้าร่วมเป็นตัวแทนประเทศไทยในงานประจำปี International Day 2016 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 ของนักศึกษาไทยที่เมืองยอกยาคาร์ตา หรืองาน Cultural Night 2017 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2560 ของนักศึกษาเมืองสุราการ์ตา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความภูมิใจและมีศักยภาพที่จะเป็นตัวแทนเผยแพร่ประเทศไทย โดยอาศัยความสามารถและประสบการณ์ที่มีและสะสมในหมู่นักศึกษาเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยในอินโดนีเซีย และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชนของสองประเทศด้วย

3.2.2.2 การพัฒนาทุนมนุษย์

ประกอบด้วยการดำเนินงานใน 4 ด้านหลักดังต่อไปนี้

1) การสนับสนุนค่าเช่าที่ทำการศูนย์ประสานงานนักศึกษาไทย 6 แห่งในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเมืองที่มีนักศึกษาอยู่จำนวนมากหรือเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลและเคยเกิดภัยพิบัติ/กรณีฉุกเฉิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานที่รวมตัวประกอบกิจกรรม ทั้งนี้ ศูนย์ฯ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามัคคีกลมเกลียวและการเสริมสร้างเครือข่ายนักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย และช่วย

⁴⁴การดำเนินงานในปีงบประมาณ 2560 ยังคงดำเนินอยู่ในปัจจุบันและจะสิ้นสุดในวันที่ 30 กันยายน 2560

สถานเอกอัครราชทูตฯ กระจายข้อมูลข่าวสารที่สำคัญไปยังนักศึกษาในเมืองนั้น ๆ และพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการศึกษาและชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษา ซึ่งศูนย์ประสานงานนักศึกษาไทย 6 แห่งดังกล่าวคือ

(1) สมาคมนักศึกษาไทยในอินโดนีเซีย ประจำกรุงจาการ์ตาและชวาตะวันตก (Thai Student Association in Indonesia, Jakarta and West Java-TSAI)⁴⁵(<https://www.facebook.com/Thai-Students-Association-Center-In-Indonesia> และ <https://www.facebook.com/ITsai2017/>)

(2) ศูนย์ประสานงานนักศึกษาไทยสาขายอกยาการ์ตา-ชวาตะวันออก (Thai Student Association Center in Indonesia Yogyakarta-East Java Branch-TSAC) สำหรับนักศึกษาหญิง

(3) ศูนย์ประสานงานนักศึกษาไทยสาขายอกยาการ์ตา-ชวาตะวันออก (TSAC) สำหรับนักศึกษาชาย (<https://www.facebook.com/tsacindo/>)

(4) ชมรมนักศึกษาไทย ณ เมืองสุราการ์ตา (Thai Student Organization of Surakarta-TSOS) (<https://www.facebook.com/TSOS-Thai-Student-Organization-of-Surakarta-Indonesia>)

(5) ชมรมนักศึกษาไทยเมืองสุราบายา (Thai Student Association in Surabaya-TSAS) (<https://www.facebook.com/Thai.student.association.surabaya/>)

(6) ชมรมนักศึกษาไทยประจำเมืองปาเล็งการายาและบันจาร์มาซิน⁴⁶

2) การเดินทางไปเยี่ยมเยียนนักศึกษาเพื่อรับฟังปัญหาและหาทางแก้ไข

(1) เมืองมาลัง ระหว่างวันที่ 17-19 กันยายน 2558 อดีตเอกอัครราชทูตนำคณะเยือนเพื่อพบหารือกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัย Islamic State University of Maulana Malik Ibrahim Malang (UIN Malang) และ University of Muhammadiyah Malang (UMM) ซึ่งมีนักศึกษาไทยศึกษาอยู่ 56 คน และ 100 คน ตามลำดับ และได้พบปะกับนักศึกษาเพื่อรับฟังปัญหาและข้อห่วงกังวลซึ่งประกอบด้วย (1) ข้อจำกัดด้านภาษา (2) การตรวจลงตรา (3) ทุนการศึกษา (4) ปัญหาความไม่แน่นอนหลังสำเร็จการศึกษา

(2) เมืองเมดานและปาเล็มบัง ในวันที่ 15 และ 16 กันยายน 2559 ตามลำดับ เมดานมีนักศึกษาไทยประมาณ 60-70 คน ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้และเป็นผู้ชาย ส่วนปาเล็มบังมีนักศึกษาไทย 15 คน การพบปะนักศึกษาทำให้ได้รับฟังความทุกข์และปัญหาของนักศึกษาซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับที่มาลัง

ทั้งนี้ สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้รายงานประเด็นปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาที่ได้รับทราบจากการเยี่ยมเยียนนี้ให้กระทรวงการต่างประเทศทราบ เพื่อให้ช่วยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

⁴⁵เริ่มก่อตั้งในเดือนตุลาคม 2552 แต่เปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2553

⁴⁶สถานเอกอัครราชทูตฯ ให้การสนับสนุนค่าเช่าชมรมนักศึกษาไทยประจำเมืองปาเล็งการายาและบันจาร์มาซิน ซึ่งอยู่บนเกาะกาลิมันตัน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2559 ซึ่งแม้ว่านักศึกษาในพื้นที่นี้จะมีจำนวนไม่มาก แต่เคยประสบภัยพิบัติหมอกควันจนต้องอพยพนักศึกษาออกจากพื้นที่มาที่กรุงจาการ์ตาชั่วคราวเมื่อเดือนตุลาคม 2558

3) กิจกรรมในเชิงวิชาการของนักศึกษาที่ขอรับการสนับสนุนจากสถานเอกอัครราชทูตฯ ผ่านสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงาน เช่น มหกรรมวิชาการนักศึกษาชาวไทยในอินโดนีเซีย โดยรวมแล้ว ในแต่ละปีจะมีน้อย

4) สถานเอกอัครราชทูตฯ ยังได้นำเสนอเนื้อหา ที่เป็นประโยชน์กับนักศึกษา อาทิ การจัดบรรยายในงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี 2558 เกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 และบทบาทของไทยในอาเซียน และการบรรยายในงานกระชับมิตรฯ ประจำปี 2559 หัวข้อ “การศึกษาและการทำงานในประชาคมอาเซียน” เกี่ยวกับข้อดีของการศึกษาที่อินโดนีเซีย โอกาสการประกอบอาชีพในประเทศไทยหลังจบการศึกษา การประยุกต์ใช้วัฒนธรรมอินโดนีเซีย และวัฒนธรรมมาใช้ในการทำงาน

3.2.2.3 การมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต

สถานเอกอัครราชทูตฯ ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของนักศึกษา ในฐานะทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศกับการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะในการช่วยพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านมาข้าราชการทุกระดับของสถานเอกอัครราชทูตฯ ได้พยายามในทุกโอกาสที่ได้พบปะกับนักศึกษา อาทิ งานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี การเดินทางไปเยี่ยมเยียนนักศึกษาตามเมืองต่าง ๆ ที่จะชี้ให้นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการชวนชวนในการเรียน เพื่อที่จะจบกลับไปพัฒนาครอบครัว ชุมชน และประเทศ รวมทั้งชี้ให้เห็นว่า การมาอยู่ต่างประเทศเป็นโอกาสที่มากกว่าคนอื่น ๆ ระยะเวลาที่มาอยู่ที่อินโดนีเซียเพียงไม่นาน เป็นช่วงที่จะต้องฉวยโอกาสทางวิชาการและภาษา และที่สำคัญที่สุดคือให้กลับไปพัฒนาครอบครัวและพื้นที่⁴⁷

3.2.3 ความคาดหวังของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย จาก 7 กรณีศึกษา

3.2.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกรณีศึกษา

ผู้จัดทำรายงานได้สัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาไทยมุสลิมจำนวน 7 ราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดนราธิวาส ได้รับทุนขององค์กร Muhammadiyah จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และกลับมาทำงานที่จังหวัดนราธิวาส

กรณีศึกษาที่ 2 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดยะลา ได้รับทุนของกระทรวงกิจการศาสนาของอินโดนีเซีย จบการศึกษาปริญญาโท สาขาสาธารณสุข และกำลังทำงานที่อินโดนีเซีย

กรณีศึกษาที่ 3 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดยะลา ได้รับทุนขององค์กร Muhammadiyah จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาทันตแพทยศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) กลับมาไม่สามารถเทียบวุฒิได้ทันที ต้องเรียนเพิ่มเติมที่มหาวิทยาลัยในไทยเพื่อให้ได้วุฒิปริญญาตรีและเพื่อสอบใบประกอบวิชาชีพต่อไป

⁴⁷สัมภาษณ์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศและอดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา, อ้างแล้ว.

กรณีศึกษาที่ 4 เพศหญิง ภูมิลำเนาจังหวัดสงขลา (อำเภอสะบ้าย้อย) ได้รับทุนขององค์กร Nahdlatul Ulama (NU) ซึ่งเป็น 1 ใน 2 องค์กรศาสนาที่สำคัญของอินโดนีเซีย (ทุน 3 ปี) และทุนส่วนตัวอีก 1 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สาขานาการอิสลาม ที่อินโดนีเซีย

กรณีศึกษาที่ 5 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดปัตตานี ได้รับทุนของกระทรวงศึกษาธิการของอินโดนีเซีย (KNB) กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท สาขาวิทยาศาสตร์อาหาร ที่อินโดนีเซีย

กรณีศึกษาที่ 6 เพศหญิง ภูมิลำเนาจังหวัดปัตตานี ได้รับทุนของกระทรวงกิจการศาสนาของอินโดนีเซีย (Kemenag) กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สาขาแพทยศาสตร์ที่อินโดนีเซีย

กรณีศึกษาที่ 7 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดปัตตานี ได้รับทุนขององค์กร Muhammadiyah กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สาขานาการอิสลาม ที่อินโดนีเซีย

3.2.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ 7 กรณีศึกษา (แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และบทสัมภาษณ์ ปรากฏตามภาคผนวก ข ของรายงานการศึกษานี้)

1) การรับรู้การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทยของกรณีศึกษา

(1) ในการตัดสินใจมาศึกษาต่อที่อินโดนีเซีย กรณีศึกษาทุกรายได้ตั้งเป้าหมายที่จะกลับมาประกอบอาชีพที่ประเทศไทยหลังจบการศึกษา โดยกรณีศึกษา 6 ใน 7 ราย ตั้งเป้าหมายที่จะกลับไปทำงานในภูมิลำเนาของตนหรือใกล้บ้าน ส่วนกรณีศึกษาอีก 1 รายที่เหลือ ตั้งเป้าหมายที่จะจบไปเป็นอาจารย์ แต่จะเป็นที่ใดก็ได้ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นที่บ้านเกิด ในขณะที่กรณีศึกษา 2 รายมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพในสายที่ตนเลือกศึกษาที่อินโดนีเซียเพื่อจะได้กลับมาแก้ไขข้อจำกัดที่ประสบในพื้นที่ของตนกล่าวคือ กรณีศึกษา 1 รายต้องการจะเปิดคลินิกทันตแพทย์ที่บ้านเกิดของตนที่จังหวัดยะลา เพราะในช่วงที่เดินทางไปศึกษาที่อินโดนีเซีย พื้นที่บ้านเกิดนี้ยังมีคลินิกทันตแพทย์น้อย ในขณะที่อีก 1 ราย ต้องการเปิดคลินิกแพทย์รักษาฟรีในพื้นที่บ้านเกิดที่จังหวัดปัตตานีที่คนมีฐานะยากจนและมักไม่ได้รับการรักษาที่โรงพยาบาล

(2) กรณีศึกษาทุกรายรู้จักและได้รับการดูแลหรือได้รับการบริการจากสถานเอกอัครราชทูตฯ มีความใกล้ชิดหรืออย่างน้อยที่สุดก็ไม่มีช่องว่างกับสถานเอกอัครราชทูตฯ โดยกรณีศึกษา 4 รายได้แสดงถึงความใกล้ชิดค่อนข้างมาก แม้จะต้องอาศัยเวลาในการสร้างความคุ้นเคย

“การได้รู้จักสถานทูตทำให้รู้สึกว่ ... ได้รู้ว่าเราได้อยู่ไกลจากบ้าน เราไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว เป็นครอบครัวอีกครอบครัวหนึ่งที่ปรึกษากันได้ ... ท่านทูตและภรรยาต้อนรับเป็นอย่างดีและมาส่งขากลับด้วย ไม่รู้สึกว่เค้าถือตัว ไม่กังวลว่จะต้องเข้าหาเค้าอย่างไร”

“ได้พูดคุยสองต่อสองและได้เซลฟี่กับท่านทูต จำได้ว่าท่านชมว่าผมตัวสูง”

“ที่ ๆ เป็นกันเองไม่ถือตัว มาคุยมาเล่นกับน้อง ๆ ทูตกับภรรยาก็ลงมาคลุกกับเด็ก”

“พี่ ๆ เป็นมิตรมาก แต่กว่าเราจะกล้าเข้าไปถึงตรงนั้น ก็ต้องใช้
เวลา”

นอกจากนั้น กรณีศึกษา 2 รายยังชี้ว่า เฟซบุ๊กเพจ “พา ซ่า อินโด”
ที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ตั้งขึ้นเมื่อปี 2557 เป็นสื่อในการติดต่อสอบถามข้อมูลจากสถานเอกอัครราชทูตฯ
ที่มีประสิทธิภาพ และควรจะประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์ในวงกว้างขึ้น

(3) กรณีศึกษาทุกรายเคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคีใน
หมู่นักศึกษา ที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จัดหรือสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกีฬา กิจกรรมในวัน
สำคัญทางศาสนาอิสลาม ฯลฯ นอกจากนี้ กรณีศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมเป็น
ตัวแทนเผยแพร่ประเทศไทยและภาพลักษณ์ที่ดีของไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความภาคภูมิใจ
และมีศักยภาพที่จะร่วมกันเป็นตัวแทนของประเทศไทยในเมืองต่าง ๆ ของอินโดนีเซีย ดังที่กรณีศึกษา
รายหนึ่งกล่าวว่า “เราต้องเป็นตัวแทนคนทั้งประเทศ ต้องรู้ทุกอย่าง แม้แต่เรื่องกรุงเทพฯ เพราะต้อง
นำเสนอประเทศไทย”

(4) กรณีศึกษาทุกรายเคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักเรียน/
นักศึกษาประจำปี และเห็นว่าเป็นงานที่ดีและมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

– การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางแก้ไขปัญหา แนะนำ
การศึกษา

– วิทยากรที่มาบรรยายช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาขยันเรียน

– การได้พบเพื่อนทั้งเก่าและใหม่

– การเปิดโอกาสให้หัวหน้าสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงาน

นักศึกษา ได้มารวมตัวกัน แลกเปลี่ยน แบ่งปันกันเกี่ยวกับปัญหานักศึกษา

ทั้งนี้ งานกระชับมิตรครั้งล่าสุดที่กรุงจาการ์ตา (31 มีนาคม–2
เมษายน 2560) ทำให้กรณีศึกษา 1 รายได้พบกับรุ่นพี่ที่เรียนสาขาเดียวกันที่มีประสบการณ์
การเทียบวุฒิการศึกษาแล้ว ซึ่งมีความสำคัญสำหรับอนาคตของนักศึกษาและเป็นตัวอย่างที่แสดงถึง
ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมของการจัดงาน

2) การพัฒนาทุนมนุษย์

(1) กรณีศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะ
เดินทางไปศึกษาที่อินโดนีเซีย ในรูปของการปฐมนิเทศและ/หรือการเรียนภาษาอินโดนีเซีย มีเพียง
กรณีศึกษา 2 ราย (กรณีศึกษาที่ 5 และ 6) ที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมจากที่ไทยก่อนไป เพราะ
กรณีศึกษาที่ 5 ได้รับทุนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอินโดนีเซีย ซึ่งจะมีหลักสูตรภาษา
อินโดนีเซียให้เรียนเป็นเวลา 1 ปีอยู่แล้ว ในขณะที่กรณีศึกษาที่ 6 เคยเรียนชั้นมัธยมที่เมืองปีนัง
ประเทศมาเลเซีย จึงไม่มีปัญหาเรื่องภาษาที่ใช้ในการเรียน

(2) กรณีศึกษาทุกรายประสบปัญหาและอุปสรรคระหว่าง
การศึกษา ซึ่งมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ปัญหาหลักที่กรณีศึกษาส่วนใหญ่ประสบร่วมกันคือ เรื่อง
ภาษาและการเตรียมการเพื่อเข้าสู่การทำงาน/ปัญหาการศึกษา กล่าวคือ

– ภาษาอินโดนีเซีย : กรณีศึกษาส่วนใหญ่ (4 ใน 7 คน)
ยังประสบปัญหาภาษาอินโดนีเซียแม้ว่าจะได้รับการเตรียมความพร้อมมาบ้าง โดยเฉพาะในช่วงแรก

ของการศึกษา จึงใช้วิธีการปรับตัวโดยอาศัยเพื่อนชาวอินโดนีเซียเป็นตัวช่วยในการฝึกฝนภาษาและการทำความเข้าใจกับเนื้อหาการเรียน ทั้งนี้ มีข้อสังเกตด้วยว่า กรณีศึกษา 1 ราย (กรณีศึกษาที่ 1) เลือกเรียนที่อินโดนีเซียเพราะเห็นว่าไทยกำลังเปิดสู่อาเซียน สิ่งที่จะได้จากอินโดนีเซียทั้งภาษาและวัฒนธรรม น่าจะทำให้ได้เปรียบในการประกอบอาชีพในอนาคต

- ภาษาอังกฤษ : ภาษาอังกฤษที่เรียนมาในไทยไม่เพียงพอ โดยเฉพาะทักษะการฟังและพูด (2 ใน 7 คน)

- การเตรียมการเพื่อเข้าสู่การทำงาน/ปัญหาการเทียบวุฒิ (จำนวน 4 ใน 7 คน โดย 2 คนเป็นคนที่ยังเรียนจบแล้วและมีประสบการณ์กับปัญหาเทียบวุฒิ ในขณะที่อีก 2 คนใกล้จะจบและกังวลเรื่องการเทียบวุฒิ)

- นอกจากนั้น เป็นปัญหาเรื่องการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะการหาหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ (1 ใน 7 คน) ทุนการศึกษาไม่เพียงพอ (2 ใน 7 คน) และการตรวจลงตราที่ใช้ทั้งเวลาและเงินมาก (2 ใน 7 คน)

(3) กรณีศึกษาทุกรายเป็นสมาชิกของสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษา ในพื้นที่ที่ตนศึกษาอยู่ และส่วนใหญ่เห็นว่าการรวมกลุ่มเหล่านี้เป็นเครือข่ายที่ดีมาก กรณีศึกษาหลายรายเห็นว่า การทำงานของศูนย์ประสานงานหลายแห่งมีความเป็นมืออาชีพ มีการประชุมกรรมการอย่างสม่ำเสมอเพื่อพูดคุยเรื่องปัญหาของนักศึกษาและแนวทางแก้ไข วางระบบพัฒนาบุคลากรและพัฒนานโยบายของศูนย์ฯ มีระบบรุ่นพี่ตัวหนังสือให้รุ่นน้อง เป็นองค์การนำในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเผยแพร่ภาพลักษณ์และวัฒนธรรมของไทยในงานสำคัญต่าง ๆ ของเมือง ใช้การติดต่อสื่อสารทาง Line เชื่อมโยงนักศึกษาทุกรุ่นเข้าด้วยกัน รวมทั้งนักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้ว ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์มากขึ้นจากความเป็นมืออาชีพและเครือข่ายเหล่านี้ได้ มีกรณีศึกษา 1 รายที่เห็นว่า สมาคมนักศึกษาที่ตนสังกัดอยู่ยังมีบทบาทน้อยเกินไป โดยเฉพาะในการเชื่อมระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย เช่น การมีบทบาทหาล่ามภาษาสำหรับนักธุรกิจไทยที่เดินทางมาเจรจาเพื่อพัฒนาธุรกิจกับฝ่ายอินโดนีเซีย เป็นต้น

(4) กรณีศึกษาทุกรายเห็นว่า มีสิ่งที่ดีที่ได้เรียนรู้จากอินโดนีเซียซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้ ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 เรื่องใหญ่ ๆ คือ

- ระบบการศึกษาของอินโดนีเซียที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและโต้ตอบระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ให้อิสระนักศึกษาในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษา และเป็นผลดีกับกระบวนการเรียนรู้ (กรณีศึกษา 4 ใน 7 คน)

- การเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของอินโดนีเซียที่แม้คนจะนับถือศาสนาต่าง ๆ กัน แต่ก็ให้เกียรติซึ่งกันและกัน (กรณีศึกษา 1 ใน 7 คน)

- วัฒนธรรมของอินโดนีเซีย ที่สามารถนำไปต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือธุรกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การทำผ้าบาติกของอินโดนีเซีย ที่เข้าได้กับบรรณนิยมของเยาวชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ชอบทำเสื้อ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การนำเข้าแฟชั่นผ้าบาติกของอินโดนีเซีย เป็นต้น (กรณีศึกษา 1 ใน 7 คน)

- วิชาความรู้ที่ตนเองศึกษามาจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งรวมทั้งสิ่งที่ได้เรียนรู้จากอาจารย์ (กรณีศึกษา 4 ใน 7 คน) เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาเรื่อง หญ้าหวาน (stevia) ที่สกัดเป็นสารที่ให้ความหวานกว่าน้ำตาล 30 เท่า โดยไม่ทำให้เป็นโรคเบาหวาน

3) การมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต

กรณีศึกษาทุกรายคิดว่าตนเองสามารถมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ซึ่งหลัก ๆ ประกอบด้วย

(1) การพัฒนาระบบการศึกษาของไทย โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการเรียนการสอน

(2) การจัดกิจกรรมสอนภาษาอินโดนีเซียให้กับเยาวชนในท้องถิ่น เพื่อแบ่งปันด้านภาษาและเพิ่มทักษะที่จำเป็นในการเชื่อมโยงกับประเทศอาเซียน

(3) การสร้างแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนในท้องถิ่นในการใฝ่รู้สนใจการเรียน และแสวงหาโอกาสทางการศึกษา

อย่างไรก็ดี สำหรับกรณีศึกษาที่ 2 ซึ่งเป็นผู้จบการศึกษาแล้วและสามารถหางานทำได้ในอินโดนีเซีย มีความต้องการจะทำงานที่อินโดนีเซียไปก่อนเพื่อเก็บเงินสะสมสำหรับการเรียนต่อปริญญาเอก พร้อมกับการส่งเงินรายได้ให้พ่อแม่ทางบ้าน โดยมีเป้าหมายที่ต้องการจะมีธุรกิจเป็นของตนเองซึ่งน่าจะเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยและอินโดนีเซียในอนาคตนั้น จากการสัมภาษณ์ทราบว่า กรณีศึกษาที่ 2 ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องมาตลอด โดยใช้เวลาว่างในช่วงหยุดงานและกลับไปเยี่ยมบ้าน ในการทำกิจกรรมกับกลุ่มลูกเหรียญเพื่อช่วยปรับสภาพจิตใจของเด็กที่ประสบเหตุการณ์รุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และช่วยเปิดโลกทัศน์ให้เด็กเหล่านั้น

4) ความคาดหวังของกรณีศึกษา สำหรับการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ

(1) ความคาดหวังสำหรับการปรับปรุงงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี

- ควรจัดให้มีการชี้แจงเรื่องขั้นตอนการเที่ยวบุญ เพื่อที่เมื่อนักศึกษาเรียนจบ จะได้ไม่ต้องไปหาข้อมูลที่อื่น ควรจัดให้มีการหารือกันเรื่องการวางแผนอนาคตของนักศึกษา

- ควรจัดให้มีการแนะนำเกี่ยวกับบริษัทไทยในอินโดนีเซีย

- เน้นรูปแบบการจัดงานและกิจกรรมที่จะทำให้ให้นักศึกษารู้จักกันให้มากที่สุด และอาจจะจัดกิจกรรมแบบค่ายพักแรม มีการแบ่งกลุ่มให้นักศึกษาช่วยกันคิด ช่วยกันทำ

- แนะนำสาขาอาชีพที่น่าสนใจ และแหล่งทุนสำหรับการศึกษาต่อ

(2) ความคาดหวังสำหรับการจัดกิจกรรมของสถานเอกอัครราชทูตฯ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

- กิจกรรมพัฒนาภาษาอังกฤษและการเตรียมสอบวัดผลภาษาอังกฤษ

- จัดการพบปะระหว่างนักศึกษา กับเอกชนไทยในอินโดนีเซีย
- การจัดดูงานและฝึกสอนงานกับภาคเอกชนไทยในอินโดนีเซีย
- การฝึกอบรมด้านบุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคม
 - การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการทำงาน
- ในอนาคต
- การให้คำแนะนำเรื่องประกันสุขภาพแก่นักศึกษาใหม่ ๆ
- และการจัดให้บริการตรวจสอบสุขภาพนักศึกษาเป็นระยะ ๆ

3.3 การวิเคราะห์ SWOT การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา

จุดแข็ง (S-Strengths)
1) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับภารกิจการดูแลนักศึกษา และได้ตั้งเป้าหมายและแนวทาง โดยคำนึงถึง “นักศึกษา” เป็นศูนย์กลาง 2) การดำเนินงานที่ผ่านมามีความต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งมาจากการที่อดีตเอกอัครราชทูตฯ ดำรงตำแหน่งยาวนานถึง 4 ปี 2 เดือน 29 วัน (ตั้งแต่ 23 พฤศจิกายน 2555-20 กุมภาพันธ์ 2560) และมีการส่งไม้ต่อในช่วงเปลี่ยนผ่านอย่างราบรื่น 3) สถานเอกอัครราชทูตฯ มีบุคลากรและเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติมีวัยใกล้เคียงกับนักศึกษา และการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคม อาทิ เฟซบุ๊ก “พา ซ่า อินโด” ในเฟซบุ๊กและ Line
จุดอ่อน (W-Weaknesses)
1) การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของสถานเอกอัครราชทูตฯ บ่อยครั้ง อาจกระทบความต่อเนื่องของการดำเนินงาน การถ่ายทอดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานจึงมีความสำคัญอย่างมาก 2) ไม่มีการจัดทำเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานเฉพาะเรื่องการดูแลนักศึกษาไทยมุสลิมของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในรูปเอกสาร 3) สถานเอกอัครราชทูตฯ เป็นหน่วยงานกลางทาง แต่ความสำเร็จต้องประกอบด้วยสองส่วนคือ “การศึกษา” และ “การมีงานทำ” ซึ่งต้องอาศัยการประสานงานและทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดของต้นทาง กลางทาง และปลายทาง 4) การประสานงานระหว่างสถานเอกอัครราชทูตฯ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ยังจำกัดและไม่สม่ำเสมอ รวมทั้งเรื่องการแก้ไขปัญหาของนักศึกษา 5) ที่ผ่านมา สถานเอกอัครราชทูตฯ ยังไม่ได้ดำเนินงานในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากเท่าที่ควร อย่างไรก็ดี ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากรด้วย 6) สถานเอกอัครราชทูตฯ ยังไม่ได้ดำเนินงานในด้านการส่งเสริมให้นักศึกษามีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตมากนัก เพราะสถานเอกอัครราชทูตฯ เป็นหน่วยงานกลางทาง 7) บุคลากรที่รับผิดชอบงานดูแลนักศึกษาของสถานเอกอัครราชทูตฯ มีจำนวนน้อย

โอกาส (O-Opportunities)

- 1) นักศึกษารุ่นพี่ที่จบการศึกษาแล้ว ซึ่งได้ผ่านกระบวนการเทียบวุฒิและเข้าสู่การทำงาน หรือเทียบวุฒิแล้วต้องเรียนเพิ่มเติมที่ไทย เนื่องจากหลักสูตรของไทยกับอินโดนีเซียแตกต่างกันนั้น เป็นประสบการณ์ที่ควรแบ่งปันและแนะแนวให้รุ่นน้อง
- 2) การที่รัฐบาลอินโดนีเซียสนับสนุนแนวคิดอิสลามสายกลางและต่อต้านแนวคิดสุดโต่งทำให้ยังอาจกล่าวได้ว่า อินโดนีเซียมีสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับการไปศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิม
- 3) ภาคเอกชนไทยในอินโดนีเซียมีหลายรายและกระจายไปทำธุรกิจในเมืองต่าง ๆ เป็นโอกาสในการที่จะมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย
- 4) โครงการพัฒนาเมืองต้นแบบ สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นโอกาสในการเพิ่มศักยภาพและผลักดันการมีงานทำของนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะนักศึกษาที่มาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5) การจัดอันดับทางการศึกษาของอินโดนีเซีย จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการแนะแนวการศึกษา และวางแผนการมาศึกษาต่อของนักศึกษาไทยมุสลิมได้ในอนาคต
- 6) เทคโนโลยีและช่องทางการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นในการเข้าถึงนักศึกษา กระจายข่าวสาร แนะนำ และติดต่อในกรณีฉุกเฉิน
- 7) หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมีทัศนคติที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับความร่วมมือและการทำงานบูรณาการกันต่อไป
- 8) หลายหน่วยงานกำลังจัดระบบและพัฒนาฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและจริงจังในเรื่องนี้
- 9) นักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียมีความสบายใจและกะตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของสถานเอกอัครราชทูตฯ และพูดคุยกับข้าราชการอย่างเป็นกันเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ข้าราชการทุกระดับสัมผัสได้ ทำให้การดำเนินงานดูแลนักศึกษาของสถานเอกอัครราชทูตฯ มีความใกล้ชิดและมีพื้นที่สำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพราะผู้รับบริการรับรู้และตอบสนองภารกิจของสถานเอกอัครราชทูตฯ ด้วยดี
- 10) นักศึกษาเห็นประโยชน์ของงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปีซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จัด โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมเพิ่มขึ้นทุกปีและมาจากหลายเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะจากพื้นที่ที่ห่างไกล
- 11) นักศึกษาเห็นประโยชน์ของสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาโดยเป็นที่พึ่งและเป็นจุดเชื่อมโยงสถานเอกอัครราชทูตฯ กับนักศึกษาแต่ละพื้นที่ได้อย่างดี
- 12) นักศึกษาเห็นว่า ตนเองสามารถมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศในอนาคต ซึ่งถือเป็นปัจจัยบวกที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันพัฒนาให้ทรัพยากรมนุษย์เหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ตามที่ตั้งใจ
- 13) นักศึกษามีความมุ่งมั่นตั้งใจศึกษา เพื่อที่จะจบกลับไปทำงานในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งถือเป็นต้นทุนเชิงบวกที่หน่วยงานต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญ และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ทรัพยากรมนุษย์เหล่านี้ต้องสูญเปล่า ทั้งนี้ การสนับสนุนการศึกษาต้องเดินไปพร้อม ๆ กับการสร้างโอกาสในการทำงาน

ความท้าทาย (T-Threats)

- 1) การกระจายตัวของนักศึกษาไปยังสถาบันการศึกษาตามเกาะต่าง ๆ ยากต่อการดูแลให้ทั่วถึง
- 2) แหล่งทุนที่หลากหลาย โดยเฉพาะทุนส่วนตัวและทุนที่ได้รับตรง ทำให้ยากต่อการติดตามสถานการณ์และการประสานงาน โดยเฉพาะในกรณีติดต่อฉุกเฉิน และในการวางแผนจัดกิจกรรม/โครงการในอนาคต
- 3) งานนักศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องทำทั้งที่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ต้องอาศัยความร่วมมือแบบองค์รวม (holistic approach) และบูรณาการ
- 4) สาขาที่นักศึกษาเลือกที่ไปศึกษาส่วนใหญ่เป็นสาขาสังคมศาสตร์ ในขณะที่สัดส่วนของนักศึกษาที่เรียนในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ เช่น STEM (Science, Technology, Engineer and Mathematics) ยังมีไม่มาก
- 5) แม้ว่ารัฐบาลอินโดนีเซียจะสนับสนุนแนวคิดอิสลามสายกลางและต่อต้านแนวคิดสุดโต่ง แต่อินโดนีเซียกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่กระจายของแนวคิดสุดโต่งและการก่อการร้าย ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลอินโดนีเซียต้องเฝ้าระวัง ในขณะเดียวกันก็เป็นเรื่องที่ต้องเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับนักศึกษา
- 6) ความคาดหวังจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับความร่วมมือจากสถานเอกอัครราชทูตฯ ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียให้มีประสิทธิภาพ และการแก้ไขปัญหาของนักศึกษา
- 7) การบริหารจัดการงานกระชั้นมิตรนักเรียน/นักศึกษาในปีต่อ ๆ ไป ความท้าทายหลักคือ (1) จำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งต้องบริหารจัดการให้ดี เพื่อให้มีการปฏิสัมพันธ์อย่างทั่วถึง (2) กิจกรรมและเนื้อหาควรจะได้รับการปรับปรุงไม่ให้ซ้ำและเป็นประโยชน์มากขึ้นกับนักศึกษา
- 8) ปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษาของนักศึกษายังคงมีอยู่ แม้จะมีความพยายามแก้ไขปัญหาไปในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะทักษะทางภาษาที่เป็นทุนมนุษย์ที่สะสมเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต และเรื่องการเทียบวุฒิเพื่อเข้าสู่การทำงาน

โดยสรุปจากการวิเคราะห์ SWOT พบว่า สถานเอกอัครราชทูตฯ มีจุดแข็งหลักในเรื่องของผู้บริหารและเครื่องมือทางบริหารในการดูแลนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย ในขณะที่ยังมีจุดอ่อนคือ ไม่ได้จัดทำเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานเรื่องการดูแลนักศึกษาเป็นการเฉพาะ ซึ่งอาจจะกระทบกับการถ่ายทอดงานของผู้บริหารและบุคลากรจากรุ่นสู่รุ่น นอกจากนั้น การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ เกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตยังทำได้ในวงจำกัด เนื่องจากสถานเอกอัครราชทูตฯ เป็นหน่วยงานกลางทาง ในขณะที่เมื่อพิจารณาปัจจัยแวดล้อมพบว่า โอกาสมีมากกว่าความท้าทาย โดยเฉพาะการรับรู้ของนักศึกษาต่อการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ และทัศนคติเชิงบวกของนักศึกษาในการมุ่งมั่นตั้งใจศึกษาและการมีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ในขณะที่ยังมีความท้าทายหลักคือ การส่งเสริมการบูรณาการในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยเฉพาะในเรื่องสำคัญ เช่น การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษา

ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง การจัดระบบฐานข้อมูลนักศึกษา และการเปิดช่องทางและโอกาสที่ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาครัฐและเอกชนจะใช้ความรู้ความสามารถและศักยภาพของนักศึกษาไทยมุสลิมที่จบการศึกษาจากอินโดนีเซีย ในการมีส่วนร่วมพัฒนาโครงการและนโยบายสำคัญ ๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศและพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้จัดทำรายงานจะนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารจัดการ และข้อเสนอแนะในการดำเนินการในบทต่อไป

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

4.1.1 จำนวนนักศึกษาไทยมุสลิมที่จะเดินทางไปศึกษาต่อที่อินโดนีเซียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยปัจจัยเรื่องทุนการศึกษา การที่อินโดนีเซียอยู่ไม่ไกลจากประเทศไทย พ่อแม่ต้องการให้นักศึกษาไปศึกษาต่อต่างประเทศ และค่าใช้จ่ายที่ไม่แพง

4.1.2 การวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินบทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ พบว่า อินโดนีเซียยังเป็นประเทศที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับการเดินทางมาศึกษาต่อของนักศึกษาไทยมุสลิม เนื่องจากรัฐบาลอินโดนีเซียต่อต้านมุสลิมสุดโต่งในประเทศ โดยการปลูกฝังอุดมการณ์ ปัญจศีลตั้งแต่พื้นฐานในโรงเรียน และร่วมมือกับองค์กรนำทางศาสนา คือ Nahdlatul Ulama (NU) และ Muhammadiyah ในการเผยแพร่แนวคิดอิสลามสายกลาง แต่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักศึกษาเพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการแพร่กระจายของลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้าย ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียเองก็เฝ้าระวังอยู่ในปัจจุบัน

4.1.3 ในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ยังมีปัจจัยแวดล้อมในเชิงบวกที่สถานเอกอัครราชทูตฯ สามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย อาทิ ภาคเอกชนไทยในอินโดนีเซียที่สามารถร่วมมือกับสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา และนโยบายการพัฒนาโครงการเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะช่วยผลักดันการมีงานทำของนักศึกษา

4.1.4 จากการวิเคราะห์การดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในช่วงปี 2558–2560 พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับเรื่องของความจริงใจและพึงพาได้ และตระหนักว่าความสำเร็จของนักศึกษาไทยมุสลิมที่ไปศึกษาที่อินโดนีเซียคือ “การศึกษา” และ “การมีงานทำ” ในด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทย นักศึกษาเห็นถึงความจริงใจและจริงจังของสถานเอกอัครราชทูตฯ มีความใกล้ชิดและเป็นกันเองระหว่างกัน กิจกรรมที่สำคัญที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จัดได้แก่ งานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี สามารถดึงดูดนักศึกษาให้มาเข้าร่วมเพิ่มขึ้นทุกปี สมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ให้การสนับสนุนได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขัน และมีบทบาทในการช่วยเหลือสมาชิกในทุกด้านเป็นอย่างดี ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานในด้านการพัฒนาทุนมนุษย์และการมีบทบาทพัฒนาประเทศไทยในอนาคตนั้น ยังอยู่ในวงจำกัด และสามารถทำเพิ่มเติมได้

4.1.5 การสัมภาษณ์กรณีศึกษา 7 รายพบว่า นักศึกษามีวุฒิภาวะ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะศึกษา เพื่อที่จะจบกลับไปทำงานในท้องถิ่นของตนเอง และนักศึกษามีความคิดว่าตนเองสามารถมีบทบาทพัฒนาท้องถิ่นและประเทศได้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยบวกที่ภาครัฐควรส่งเสริม นอกจากนี้ นักศึกษายังเห็นประโยชน์ของงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี และศูนย์ประสานงาน

นักศึกษาฯ รวมทั้งมีความคาดหวังสำหรับการปรับปรุงการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ ซึ่งสถานเอกอัครราชทูตฯ สามารถต่อยอดและพัฒนาให้เป็นประโยชน์มากขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม นักศึกษา ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคทางการศึกษาหลายประการ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบ และพยายามแก้ไขไปในระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังคงต้องร่วมมือกันในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องและจริงจังต่อไป

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีเวทีที่ส่วนกลางสำหรับการหารือเกี่ยวกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศโดยเฉพาะเรื่อง การวางแผนงาน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข โดยจัดให้มีการหารือกันสม่ำเสมอ และแจ้งพัฒนาการให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ทราบ เพื่อที่จะได้พิจารณาว่ามีสิ่งใดที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จะสามารถช่วยดำเนินการได้เพิ่มเติม ทั้งนี้ งานนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศเป็นงานที่ต้องอาศัยการบูรณาการที่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องหารือกันอย่างใกล้ชิด

2) งานจัดระบบฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากจะเป็นพื้นฐานในการวางแผนงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและการมีงานทำในอนาคต ซึ่งต้องอาศัยการหารืออย่างใกล้ชิดและความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งสถานเอกอัครราชทูตฯ เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

3) ในขณะนี้ รัฐบาลมีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (พ.ศ. 2560–2563) ซึ่งภายใต้พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการ มีการกำหนดรูปแบบการเกษตรอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มุ่งเน้นตลาดประเทศเพื่อนบ้านและตลาดประเทศโลกมุสลิม และได้วางข้อเสนอโครงการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาที่จะใช้ต้นทุนทรัพยากรบุคคลที่เป็นจุดเชื่อมต่อประเทศโลกมุสลิมเพื่อเปิดการค้าเกษตรอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล บนพื้นที่ทั้งในอนุภูมิภาค ภูมิภาคอาเซียน ภูมิภาคตะวันออกกลาง ตลอดจนภูมิภาคอื่น ๆ ที่มีมุสลิมอาศัยอยู่ ซึ่งน่าจะเป็นโอกาสที่ภาครัฐจะสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ความสามารถของนักศึกษาไทยมุสลิมที่จบจากอินโดนีเซีย ในการมีส่วนร่วมสนับสนุนนโยบายและการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม คงต้องมีแผนงานรองรับในเรื่องนี้ โดยเริ่มต้นจากการกำหนดรายละเอียดของแรงงานที่ต้องการสำหรับการพัฒนาภายใต้นโยบายดังกล่าว เพื่อที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถานเอกอัครราชทูตฯ จะได้ทราบว่า จะสามารถช่วยสนับสนุนในเรื่องนี้ได้อย่างไร เพื่อให้ความสำเร็จของนักศึกษาไทยมุสลิมที่ไปศึกษาต่อในอินโดนีเซียครบสมบูรณ์ทั้ง “การศึกษา” และ “การมีงานทำ” และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศต่อไป

4) อาศัยเวทีความร่วมมือด้านการศึกษาสองฝ่ายที่มีอยู่ระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย ในการหารือเกี่ยวกับความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนนักศึกษาของสองประเทศ รวมทั้งเรื่องการเทียบวุฒิการศึกษา รวมทั้งแนวการดำเนินงานอื่น ๆ เช่น ความเป็นไปได้ในการจัดทำหลักสูตร joint program ระหว่างมหาวิทยาลัยของสองฝ่าย โดยในปัจจุบันมีกรอบความร่วมมือระดับ

อธิการบดีระหว่างสองประเทศ (Indonesia–Thailand Rector Councils Conference) และการประชุมคณะกรรมการร่วมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการของสองประเทศ นอกจากนี้ ยังอาจจะใช้ประโยชน์จากเวทีเหล่านี้ในการเพิ่มพูนความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนบุคลากรของสองประเทศในการสอนภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน⁴⁸ ซึ่งจะสามารถช่วยเตรียมความพร้อมของนักเรียนไทย โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีเป้าหมายที่จะเดินทางไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่อินโดนีเซียแต่เนิ่น ๆ โดยเฉพาะในด้านภาษาอินโดนีเซีย และกระตุ้นให้นักเรียนชวนช่วยเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปศึกษาต่อที่อินโดนีเซียด้วย

4.2.2 ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารจัดการ

สถานเอกอัครราชทูตฯ ควรจะจัดทำเอกสารเป้าหมายและแผนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศและยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลที่เน้นเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนร่วมกันของทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ และเพื่อใช้ประโยชน์ในการทบทวนผลการดำเนินงานและปรับปรุงในอนาคต เป้าหมายและแผนการดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยในการรับและส่งไม้ต่อระหว่างบุคลากรเก่าและใหม่เพื่อรักษาความต่อเนื่องของการดำเนินงานด้วย ซึ่งเอกสารเป้าหมายและแผนการดำเนินงานดังกล่าวเป็นการอธิบายรายละเอียดของสิ่งที่เอกอัครราชทูตทั้งสองท่านได้มอบให้ไว้และเป็นแนวทางการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียในปัจจุบัน

4.2.3 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะมีหลากหลาย เพื่อให้สถานเอกอัครราชทูตฯ พิจารณาเป็นทางเลือกสำหรับการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย ในแต่ละด้าน ดังนี้

4.2.3.1 การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองไทยอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation)

1) การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเจ้าภาพงานสำคัญร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตฯ และชุมชนไทยกลุ่มอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยควรมีการมอบหมายบทบาทที่ชัดเจน เพื่อให้นักศึกษาเข้าร่วมงานอย่างมีความหมายและภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วม

2) สนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยในอินโดนีเซียต่อไป โดยสถานเอกอัครราชทูตฯ พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนข้อริเริ่มและความกระตือรือร้นของนักศึกษาที่จะเป็นตัวแทนเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในรูปแบบและโอกาสต่าง ๆ โดยมีสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาเป็นแกนกลาง

3) ปรับรูปแบบการจัดงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับนักศึกษามากขึ้น โดย

⁴⁸ ในการประชุมคณะกรรมการร่วมไทย-อินโดนีเซีย (Joint Commission) ครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2556 ทั้งสองฝ่ายได้เคยหารือกันเกี่ยวกับการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนด้านการสอนภาษาในมหาวิทยาลัยของทั้งสองประเทศ

(1) อาจจัดงาน 2 ครั้งต่อปี เพื่อแบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม เพื่อให้ปริมาณนักศึกษาไม่มากจนเกินไป ให้นักศึกษาสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างทั่วถึง และเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ดูแลนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ งานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปีถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานด้านนักศึกษาไทยมุสลิมของสถานเอกอัครราชทูตฯ และเสี่ยงตอบรับจากนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ดังนั้น จึงควรพยายามเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าร่วมงานให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม สถานเอกอัครราชทูตฯ คงต้องพิจารณาประกอบกับงบประมาณและบุคลากรที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัด

(2) กิจกรรมภายในงานกระชับมิตรแต่ละปีน่าจะสามารถกำหนดเป็นธีม และเลือกกิจกรรมที่ให้ทั้ง “ปัญญา” และ “จิตใจ” ควบคู่กันไป ทั้งนี้ ทางเลือกกิจกรรมมีดังนี้

- กิจกรรมสลายพฤติกรรมที่ใช้ระยะเวลาพอสมควรและทั่วถึง เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความรู้จักกันและทำความรู้จักสถานเอกอัครราชทูตฯ
- การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ร่วมกันทำงานเป็นทีม
- การจัดให้นักศึกษาได้พบปะกับตัวแทนภาคเอกชน เพื่อกระตุ้นความสนใจในอนาคตและโอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษา
- การจัดคลินิกหรือบูธสำหรับให้คำปรึกษา/แนะนำเรื่องการเที่ยวบวติ และแนะนำอาชีพ เป็นต้น

4.2.3.2 การพัฒนาทุนมนุษย์ (Preparation, Motivation and Inspiration)

1) การแนะนำการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเดินทางมาศึกษาอย่างมีจุดมุ่งหมาย

สถานเอกอัครราชทูตฯ สามารถช่วยหาข้อมูลเกี่ยวกับสาขาวิชาที่ได้รับการจัดอันดับว่าดีในเชิงวิชาการ มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพได้รับการยอมรับ รวมทั้งหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักศึกษา โดยสามารถเผยแพร่ตามช่องทางต่าง ๆ ให้นักศึกษาใช้ประโยชน์ รวมทั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่ส่วนกลางควรจะต้องแจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ทราบเกี่ยวกับสาขาวิชาที่มีความต้องการในพื้นที่ เพื่อที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จะได้พิจารณาประกอบด้วย

2) การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา

- สถานเอกอัครราชทูตฯ สามารถสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับประเทศอินโดนีเซียให้กับหน่วยงานที่ส่วนกลางใช้ประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนเดินทางไปศึกษา ทั้งพัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งหลักการสำคัญของอินโดนีเซีย อาทิ หลักปรัชญาศัล

- สถานเอกอัครราชทูตฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ที่สถานเอกอัครราชทูตฯ เมื่อเดินทางถึงและก่อนที่จะแยกย้ายกันไปศึกษาในเมืองต่าง ๆ

3) การพัฒนาสมาคม ชมรม ศูนย์ประสานงานนักศึกษาให้เข้มแข็ง

- โดยการจัดหลักสูตร train the trainers สำหรับหัวหน้าและกรรมการสมาคม ชมรม ศูนย์ประสานงาน ในเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ เช่น ภาวะผู้นำ ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่า สถานเอกอัครราชทูตฯ ตระหนักถึงศักยภาพและสิ่งที่กลุ่มคนเหล่านี้จะสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนา นักศึกษาที่เป็นสมาชิกในเครือข่ายของตนต่อไป

- จัดการประชุมหารือกับประธานหรือหัวหน้าสมาคม ชมรม ศูนย์ประสานงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับฟังข้อคิดเห็น ปัญหา ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของแต่ละศูนย์ และให้ข้อเสนอแนะจากมุมมองของสถานเอกอัครราชทูตฯ ทั้งนี้ เพื่อให้สมาคม ชมรม ศูนย์ประสานงาน นักศึกษา และสถานเอกอัครราชทูตฯ ทำงานสอดคล้องประสานกันมากขึ้น โดยอาจจะประชุมในช่วงงาน กระชับมิตรฯ

- ให้สมาคม ชมรม ศูนย์ประสานงาน เป็นตัวแทนในการช่วยดูแลนักศึกษา และช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักศึกษา โดยเฉพาะจากภัยอันตรายทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด ลัทธิสุดโต่ง และการก่อการร้าย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ห่างไกลหรือมีความเสี่ยง โดยอาจจะเน้นกิจกรรมที่จะให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น กีฬา กิจกรรมเพื่อสังคม และให้นักศึกษารับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

- เชื่อมโยงเครือข่ายทางสังคม (social network) ระหว่างชมรม สมาคม ศูนย์ประสานงาน กับสถานเอกอัครราชทูตฯ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ส่วนกลาง เพื่อให้มีการเชื่อมโยงและแบ่งปันในด้านข้อมูลข่าวสาร

4) แสวงหาความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา

- การร่วมมือกับภาคเอกชนไทยในอินโดนีเซีย ในการพัฒนา ศักยภาพของนักศึกษาโดยอาศัยจุดแข็งที่มีเอกชนไทยในอินโดนีเซียที่มีศักยภาพหลายราย โดยอาจจะจัดในลักษณะของการดูงาน หรือการฝึกงานของนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหรืออุตสาหกรรมของบริษัทนั้น ๆ และนักศึกษาที่ใกล้จบการศึกษาและกำลังเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การทำงาน นอกจากนี้ การที่ภาคเอกชนไทยกระจายไปตามเกาะต่าง ๆ ตามแผนภูมิ 7 ถือเป็นโอกาสดีที่จะสามารถจัดการดูงานหรือการฝึกงานของนักศึกษาไทยมุสลิมในพื้นที่ที่นักศึกษาเรียนอยู่ โดยไม่ต้องกระจัดตัวอยู่รอบ ๆ กรุงจาการ์ตาเพียงอย่างเดียว แต่สามารถขยายตัวไปที่เกาะสุมาตราซึ่งมีบริษัทศรีตรัง ที่กาลิมันตันซึ่งมีบริษัทบ้านปู และที่สุลาเวสีซึ่งมีบริษัท CP เป็นต้น ซึ่งหากเอกชนรายใดมีความพร้อมก็สามารถทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงช่วยพัฒนา ศักยภาพของนักศึกษาได้ ถือเป็นการทำงานแบบประชารัฐและจัดเป็นการตอบแทนคืนสู่สังคมของภาคเอกชนไทยด้วย ทั้งนี้ จากการสอบถามภาคเอกชนไทยในอินโดนีเซียบางรายในเบื้องต้น ได้แก่ บริษัท SCG ทราบว่าบริษัทมีโครงการในลักษณะ Internship Programme อยู่แล้ว ทั้งในลักษณะของการฝึกงานกับบริษัทในเครือ SCG ที่ไทยและที่อินโดนีเซีย จึงน่าที่จะแสวงหาความร่วมมือกันในเรื่องนี้ต่อไปได้ รวมทั้งการจัดดูงานให้กับนักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซียด้วย⁴⁹

⁴⁹สัมภาษณ์ ผู้บริหารของบริษัท PT SCG Indonesia, 29 กรกฎาคม 2560.

- การร่วมมือกับสถาบันการศึกษาของอินโดนีเซียจัดหลักสูตรอบรมภาษาอังกฤษระยะสั้นให้กับนักศึกษา โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มนักศึกษาเป้าหมายเป็นการนำร่อง ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ที่จะสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ในอนาคตแต่การจัดหลักสูตรอบรมในลักษณะนี้จะต้องวางแผนและคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมอย่างชัดเจนรวมทั้งให้มีการประเมินผล จึงจะได้รับประโยชน์และกระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น

5) แสวงหาช่องทางในการเผยแพร่ประสบการณ์ของนักศึกษารุ่นพี่ ที่ผ่านกระบวนการเทียบวุฒิและเข้าสู่การทำงานในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ การเริ่มต้นชีวิตการทำงานให้กับนักศึกษารุ่นน้องได้รับทราบ โดยเฉพาะกลุ่มที่กำลังจะจบการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหาที่นักศึกษาขาดความรู้ในเรื่องนี้ และจุดประกายให้นักศึกษาชนวนขวยที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเตรียมการสำหรับอนาคตของตนเองแต่เนิ่น ๆ อาทิ อาจจะทำเป็นคลิปเสียงแนะนำจากพี่สู่น้อง และเผยแพร่ผ่านทางเพจเฟซบุ๊กของ พา ซ่า อินโด และเพจเฟซบุ๊กของสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษา

6) ให้ความสำคัญกับการเดินทางไปเยี่ยมเยียนนักศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีนักศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก หรือในพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้กำลังใจในการเรียน แจ้งพัฒนาการที่สำคัญเกี่ยวกับประเทศไทยและนโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ศึกษา และรับฟังปัญหา รวมทั้งพยายามหาแนวทางช่วยแก้ไขปัญหา และพบปะหารือกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและป้องกัน/แก้ไขปัญหาของนักศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด

7) ควรประสานงานกับหน่วยงานที่ส่วนกลางอย่างสม่ำเสมอมากยิ่งขึ้น เพื่อแบ่งปันข้อมูลและพัฒนาการต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาของนักศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถดำเนินงานที่สนับสนุนซึ่งกันและกันได้

4.2.3.3 บทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต (Contribution)

1) การเชิญองค์ปาฐกที่มีความรู้ความสามารถและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาได้ มาพูดแนะแนวทางการใช้ชีวิตและการมองอนาคต รวมทั้งบทบาทของนักศึกษาต่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ โดยอาศัยงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปี ซึ่งจะเป็นการรวมตัวกันของนักศึกษาจำนวนมากเป็นหลัก และอาจจะจัดเป็นการปาฐกถาในโอกาสอื่น ๆ ด้วย

2) ให้ความรู้กับนักศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการในประเทศไทยเป็นระยะ ๆ เพื่อให้นักศึกษาเล็งเห็นทิศทางการพัฒนาและโอกาสที่ตนเองจะเข้าไปมีส่วนในการทำงานหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้วย อาทิ นโยบาย Thailand 4.0 นโยบาย “สามเหลี่ยม มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือพัฒนาการอื่น ๆ ในประเทศไทยหรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งโอกาสการทำงาน เพื่อจุดประกายความคิดให้กับนักศึกษา

3) นอกเหนือจากการพัฒนาประเทศไทยแล้ว นักศึกษายังสามารถมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยและอินโดนีเซียด้วย จึงควรที่จะให้ความรู้กับนักศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการที่น่าสนใจของอินโดนีเซีย หรือความสัมพันธ์ไทยและอินโดนีเซีย เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งที่ไม่นอกจากจะเป็นตัวแทนประเทศไทยและส่งเสริมภาพลักษณ์ไทย

ในอินโดนีเซียแล้ว ยังสามารถเป็นทูตเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ โดยเฉพาะในระดับประชาชน ได้ด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือและงานศึกษาทางวิชาการ

ชัชววรรณ สาครสินธุ์ ร.อ., ร.น. การปรับนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อสนับสนุนนักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 5. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ, 2556.

ณัช ภิญญวัฒน์ชีพ, การบูรณาการยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือนักศึกษาไทยมุสลิมในประเทศอียิปต์. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ., 2552. อ้างถึงใน พรพรรณ บัวเกิด. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ : ศึกษากรณีการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไคโร. รายงานการศึกษาส่วนบุคคลหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ, 2553.

เนตรนภา คงศรี. ตุรกี : ทางเลือกทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทยมุสลิม โดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ, 2557.

พรพรรณ บัวเกิด. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ : ศึกษากรณีการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไคโร. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการต่างประเทศ, 2553.

รชตะ จันทรน้อย. เส้นทางชีวิตของนักศึกษาไทยมุสลิม 3 จังหวัดภาคใต้ในการศึกษาต่อต่างประเทศ. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

วรรณัฐ คงเมือง. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ. เอกสารประกอบการประเมินผลงานตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงระหว่างประเทศของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2560.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงการต่างประเทศ. แผนยุทธศาสตร์ 4 ปีกระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2558-2561.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/contents/files/policy-20150901-113904-065026.pdf> [10 กรกฎาคม 2560].

คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. แผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558-2560. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.prd.go.th/download/article/article_20141013141534.pdf [10 กรกฎาคม 2560].

ราชกิจจานุเบกษา. กฎกระทรวงการต่างประเทศ แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.mfa.go.th/main/contents/images/text_editor/files/กฎกระทรวงสำนักงานปลัดฯ.PDF [9 มิถุนายน 2560].

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422[10กรกฎาคม 2560].

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:http://www.nsc.go.th/Download1/strategy_student.pdf [27 เมษายน 2560].

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560–2562 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nsc.go.th/Download1/นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้%20พ.ศ.%202560-2562.pdf> [6 พฤษภาคม 2560].

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (พ.ศ. 2560–2563). มติคณะรัฐมนตรี (4 ตุลาคม 2559) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99321543 [10กรกฎาคม 2560].

Freeman, R. Edward, Jeffrey S. Harrison, Andrew C. Wicks, Bidhan L. Parmar and Simone De Colle. Stakeholder Theory : The State of the Art. [Online]. Available from:http://library.uniteddiversity.coop/Cooperatives/Multi-Stakeholder_Co-ops/Stakeholder%20Theory_%20The%20State%20of%20the%20Art.pdf [2017, June 18].

The PEST Analysis [Online]. Available from: <http://thetoolkitproject.com> [2017, May 6].

SWOT Analysis [Online]. Available from: <http://thetoolkitproject.com> [2017, April 27].

บทความ บทสัมภาษณ์ และเอกสารอื่น ๆ

บทสัมภาษณ์กรณีศึกษานักศึกษาไทยมุสลิมในอินโดนีเซีย 7 ราย ปรากฏตามภาคผนวก ข.

สำนักงานขับเคลื่อนโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการ โมเดลขับเคลื่อนโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน,” เมษายน 2560.

เอกสารของกระทรวงการต่างประเทศและสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจาการ์ตา ที่ได้อ้างอิงแล้วในเชิงอรรถ.

เอกสารสรุปผลการประชุมหารือแนวทางการช่วยเหลือนักศึกษาทุนองค์กร Muhammadiyah ระหว่างผู้บริหารมหาวิทยาลัยขององค์กร Muhammadiyah และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558 ที่โรงแรมहरรรษา เจบี อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา.

Kalla, Jusuf. Middle Path Islam: Indonesia's Experience. the Jakarta Post, (23 May 2017).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ⁵⁰

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และในประเทศ
- 2) เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาต่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ
- 3) เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินการต่อนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศอย่างสร้างสรรค์เป็นระบบชัดเจน
- 4) เพื่อให้ นักศึกษาไทยมุสลิมเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทย ลดความแปลกแยก และเป็นผู้แทนประเทศไทยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ และในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

มาตรการดำเนินการโดยสรุปใน 4 ยุทธศาสตร์หลัก มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ก่อนการเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ	ยุทธศาสตร์ขณะศึกษาในต่างประเทศ	ยุทธศาสตร์ภายหลังกลับจากการศึกษาจากต่างประเทศ
1) ส่งเสริมให้เยาวชนไทยมุสลิมศึกษาในระดับอุดมศึกษาภายในประเทศ	1) สร้างความรู้สึกร่วมของความเป็นพลเมืองไทยและการเป็นตัวแทนของประเทศไทย ที่เป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยการดูแลของหน่วยงานรัฐทั้งในและต่างประเทศอย่างจริงจัง ต่อเนื่องจนเกิดความรู้สึกร่วมอย่างผูกพัน และภูมิใจในมาตุภูมิ	1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาไทยมุสลิมที่จบการศึกษาจากต่างประเทศกลับภูมิลำเนาอย่างมั่นใจ
2) เตรียมความพร้อมให้นักศึกษาไทยมุสลิมที่ประสงค์จะไปศึกษาต่อในต่างประเทศ	2) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐกับนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ เช่น การสนับสนุนด้านการเงิน ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การดูแลสุขภาพอนามัย กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน และระหว่างนักศึกษา กับสถานทูตและผู้แทนหน่วยงานรัฐในประเทศ	2) อำนวยความสะดวกและเร่งรัดการเทียบวุฒิและการรับรองวุฒิการศึกษาให้สามารถนำมาเป็นหลักฐานการประกอบอาชีพและ

⁵⁰สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษาไทยมุสลิมในต่างประเทศ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :http://www.nsc.go.th/Download1/strategy_student.pdf [27 เมษายน 2560].

ยุทธศาสตร์ก่อนการเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ	ยุทธศาสตร์ขณะศึกษาในต่างประเทศ	ยุทธศาสตร์ภายหลังกลับจากการศึกษาจากต่างประเทศ
	นั้น ๆ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกและการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ	การศึกษาต่อได้โดยเร็ว
3) กำหนดแผนการรับทุนการศึกษาจากต่างประเทศและจากรัฐบาลไทย โดยจัดทำฐานข้อมูลเปรียบเทียบ หลักเกณฑ์ในการจัดสรรทุน	3) การช่วยเหลือในการติดต่อกับทางบ้าน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ในต่างประเทศ	3) ส่งเสริมและเปิดโอกาสในการประกอบอาชีพของนักศึกษาไทยมุสลิมที่จบจากต่างประเทศ
	4) ส่งเสริมการรวมตัวเป็นชมรมหรือสมาคม เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับสถานทูต และทางราชการ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ	4) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของนักศึกษาไทยมุสลิมที่จบจากต่างประเทศ
<p>ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทยมุสลิมที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศทั้งหมดอย่างเป็นระบบชัดเจน 2) ให้กระทรวงศึกษาธิการเผยแพร่ ชี้แจง ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาของโลกมุสลิมต่อสังคม 3) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงาน ก.พ. ประสานการดำเนินการร่วม 4) ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและกึ่งอำนาจการรักษามั่นคงภายในราชอาณาจักรเป็นหน่วยงานหลักในการอำนวยความสะดวก ประสานงาน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินยุทธศาสตร์ 5) ให้มีการกำหนดแผนงานโครงการและให้มีงบประมาณรองรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบชัดเจน 		

ภาคผนวก ข.

แนวคำถามและบทสัมภาษณ์กรณีศึกษา 7 ราย

1.แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

- (1) ตอนที่ตัดสินใจมาเรียนที่อินโดนีเซีย วางจุดมุ่งหมายชีวิตในการเรียนไว้หรือไม่ว่าเรียนจบแล้วจะกลับมาทำอะไรที่ประเทศไทย
- (2) มีความเห็นอย่างไรกับการดูแลนักศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ
- (3) เคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักเรียน/นักศึกษาประจำปีหรือไม่ มีความเห็นอย่างไร
- (4) ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปเรียนที่อินโดนีเซียหรือไม่ อย่างไร
- (5) มีปัญหาและ/หรืออุปสรรคระหว่างการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
- (6) ได้เข้าร่วมในสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาหรือไม่ เห็นอย่างไร
- (7) คิดว่ามีความรู้และประสบการณ์อะไรที่ได้รับจากอินโดนีเซียที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร
- (8) คิดว่าตัวเองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น/ประเทศไทยได้ หรือไม่

2. บทสัมภาษณ์

กรณีศึกษาที่ 1 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดนราธิวาส ได้รับทุนการศึกษาขององค์กร Muhammadiyah จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และกลับมาทำงานที่จังหวัดนราธิวาส

- (1) ตอนที่ตัดสินใจมาเรียนที่อินโดนีเซีย วางจุดมุ่งหมายชีวิตในการเรียนไว้หรือไม่ว่าเรียนจบแล้วจะกลับมาทำอะไรที่ประเทศไทย
ที่เลือกเรียนวิศวกรรมที่อินโดนีเซีย เพราะไทยกำลังเปิดสู่อาเซียน ผมคิดว่าน่าจะจะได้เปรียบเรื่องภาษาและวัฒนธรรม จบแล้วผมอยากทำธุรกิจส่วนตัว อยากทำผลิตภัณฑ์ 1 ชิ้นเป็นของตัวเอง
- (2) มีความเห็นอย่างไรกับการดูแลนักศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ
ผมว่าการติดต่อกับสถานทูตมีความใกล้ชิด มีไลน์ส่วนตัว สอบถามเหมือนพี่น้องกัน กรณีผมอยู่ในโซโล (เมืองสุราการ์ตา) ผมจะมีไลน์ที่ ๆ ที่สถานทูตไว้สอบถาม ส่วนท่านทูต ผมเคยเข้าร่วมกิจกรรมกระชับมิตร ได้พูดคุยสองต่อสองและได้เซลฟี่กับท่านทูต จำได้ว่าท่านชมว่าผมตัวสูง
นอกจากนั้น สถานทูตยังให้ทุนนักศึกษาทำกิจกรรม เช่น เทศกาลฮารีรายอ ก็ทำให้นักศึกษาที่อยู่ต่างมหาวิทยาลัยได้มาพบปะกัน กิจกรรมแข่งกีฬาที่ดี และงานพวกเอกสาร เช่น มีการแนะนำและบอกขั้นตอนเกี่ยวกับการผ่อนผันทหาร

(3) เคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักศึกษาประจำปีหรือไม่ มีความเห็นอย่างไร

ได้เข้าร่วมงานกระชับมิตรตอนผมอยู่ปี 3 การเข้าร่วมกิจกรรมกระชับมิตรทำให้ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจอเพื่อนเก่าที่เคยเรียนภาษาอินโดนีเซียมาด้วยกัน และเจอเพื่อนใหม่ ได้แลกเปลี่ยนการแก้ปัญหา มีแผนแนวการศึกษา มีกิจกรรมช่วยคลายเครียดในการศึกษาในต่างประเทศ

ในงานกระชับมิตร น่าจะมีการชี้แจงเรื่องขั้นตอนการดำเนินการเรื่องเทียบวุฒิ เพื่อที่นักศึกษาเรียนจบจะได้ไม่ต้องไปหาข้อมูลที่อื่น คุณกันเรื่องอนาคตว่าจะต้องวางแผนอย่างไร เช่นชี้แจงว่า ถ้าจบวิศวะ จะต้องมีขั้นตอนต่อไปยังไง ทางสถานทูตมีบริษัทอะไรที่จะแนะนำเรื่องทำงานใหม่ ผมคิดว่า เป้าหมายหลัก ๆ ของนักศึกษาที่มาเรียนที่อินโดนีเซีย เพราะอยากได้ที่ทำงานดี ๆ น่าจะมีการแนะนำเรื่องนี้ แนะนำขั้นตอน จบแล้วต้องทำอะไรในแง่กว้าง

(4) ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปเรียนที่อินโดนีเซียหรือไม่ อย่างไร

มีการอบรมภาษาอินโดนีเซียก่อนเดินทาง 2 เดือน มีคนชี้แจงให้ทราบว่า มหาวิทยาลัยที่ผมเลือกมีหลักสูตรวิศวะ ภาคภาษาอังกฤษ แต่ไม่มีใครแนะนำผมเรื่องการเทียบวุฒิหลังจบการศึกษา

(5) มีปัญหาและ/หรืออุปสรรคระหว่างการศึกษหรือไม่ อย่างไร

คิดว่า ภาษาอังกฤษที่เรียนมาในไทยไม่พอ ระบบเราอาจจะเรียนเยอะ แต่ทักษะการฟังและพูดยังขาด ระบบอินโดนีเซียจะเน้นการนำเสนอข้อมูล นักศึกษาจะมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมาก ก่อนที่จะมาเรียน นักศึกษาอินโดนีเซียจะเตรียมความพร้อมมาก่อน ผมก็นั่งเจียบตอนแรก ๆ พอตอนหลังเราพัฒนาขึ้น มีระบบขึ้น เริ่มมีส่วนร่วมในห้องเรียนมากขึ้น จากเด็กที่ไม่กล้า เป็นคนกล้า แสดงออก

น่าจะมีกิจกรรมเตรียมสอบวัดผลภาษาอังกฤษ เช่น ทิว TOEIC ก่อนที่นักศึกษาจะจบ เรื่องการดูแลรักษาพยาบาล เพราะมีประสบการณ์ที่เพื่อนคนไทยที่อินโดนีเซียต้องเข้าโรงพยาบาล ค่าใช้จ่ายสูงมาก น่าจะหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำประกันเพื่อให้คำแนะนำแก่น้อง ๆ

นอกจากนั้น ผมอยากให้สถานทูตจัดให้เอกชนไทยมาพูดคุยกับนักศึกษาด้วย

เรื่องเทียบวุฒิ ผมจบกลับมา ก็ศึกษาจากรุ่นพี่ที่เพิ่งกลับก่อนผม ได้รับคำแนะนำให้ไปรับรองวุฒิที่ สกอ. (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) ขอหนังสือรับรองจากสถานทูตอินโดนีเซียประจำไทยว่า มหาวิทยาลัยที่เราจบมาได้รับการรับรองจากรัฐบาลอินโดนีเซีย ใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ และนำไปรับรองไปยังที่ สกอ. ใช้เวลาอีกประมาณ 2 สัปดาห์สำหรับการรับรองวุฒิ แต่สภาวิศวกรไม่รับใบรับรองวุฒิของ สกอ. ถ้าหากประสงค์จะไปประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือใบ ก.ว. จะต้องดำเนินการใน 2 ทางเลือกคือ 1) ทำ MOU ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสภาวิศวกร หรือ 2) ต้องสะสมประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับวุฒิเป็นเวลา 2 ปี

ผมมีอะไรก็จะใช้ช่องทางไลน์ของกลุ่ม TSOS (Thai Student Organization of Surakarta) ในการแนะนำให้กับน้อง ๆ ผมกำลังจะทำงานครบ 2 ปี น่าจะเป็นรุ่นแรก ๆ ของคนที่จบวิศวะจากอินโดนีเซียที่จะเดินเรื่องสอบ ก.ว. ซึ่งถ้าต่อไป สถานทูตจะช่วยอำนวยความสะดวกให้มีการทำ MOU ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสภาวิศวกรได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากกับนักศึกษา เพราะหากจะต้องทำงาน 2 ปีจะมีผลกระทบทำให้ขาดโอกาสในช่วงแรกที่จบ เพราะบริษัทใหญ่ ๆ ต้องการใบ ก.ว. ในการรับสมัครงาน

(6) ได้เข้าร่วมในสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาหรือไม่ เห็นอย่างไร

ผมเป็นสมาชิก TSOS ซึ่งผมว่าโอเค เพียงแต่ขอให้ทำอะไรแล้วทำจริง ที่โซโลมีงานวัฒนธรรมมาก มีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยภาคใต้ อาหารไทย การเผยแพร่วัฒนธรรมไทยจะมีมวยไทยเป็นจุดเด่น ซึ่ง TSOS จะเป็นตัวนำในละครเวที นอกจากนั้น TSOS ยังวางระบบการพัฒนาบุคคล โดยจะประชุมตลอดทุกอาทิตย์ ประชุมพัฒนานโยบายของชมรม มีการตีวงหนังสือ รุ่นที่ทำกันมีระบบ มีการช่วยเหลือคนยากจนในพื้นที่ โดยระดมทุนกันมอบเสื้อให้ผู้ยากไร้

(7) คิดว่ามีความรู้และประสบการณ์อะไรที่ได้รับจากอินโดนีเซียที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร

เรื่องวัฒนธรรม เช่น วิธีทำบาติก ผมเรียนรู้การทำ textile ของอินโดนีเซีย คิดว่าจะเอามาพัฒนาทำผลิตภัณฑ์ ถ้าเป็นน้อง ๆ ที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นมุสลิม จะชอบทำเสื้อ ก็น่าจะสามารถนำเข้าแฟชั่นของอินโดนีเซีย

ทางด้านวิทยาศาสตร์ก็มีเรื่องที่เรียนรู้ได้ เช่น หญ้าหวาน (stevia) ที่สกัดเป็นสารให้ความหวานที่หวานกว่าน้ำตาล 30 เท่า โดยไม่ทำให้เกิดโรคเบาหวาน อาจารย์ผมเก่งเรื่องนี้มากและกำลังพัฒนาชาที่มีรสหวานมากโดยใช้หญ้าหวาน แต่ยังมีปัญหาเรื่องรสชาติ

(8) คิดว่าตัวเองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น/ประเทศไทยได้ หรือไม่

การที่ผมจบต่างประเทศทำให้การพูดคุยและทักษะในการคิดแตกต่าง ผมได้เปรียบเรื่องภาษาถ้าผมเป็นนักธุรกิจส่งสินค้าไปตลาดต่างประเทศ ผมรู้วัฒนธรรม จุดเด่น จุดขาย ผมก็ส่งออกสินค้าให้เค้าได้ และภาษาอินโดนีเซียยังเป็นภาษาที่หลายประเทศในอาเซียนใช้

สิ่งที่ผมคิดว่า ผมจะทำประโยชน์ให้กับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้คือ แนวคิดเรื่องภาษาและการศึกษา ผมคิดว่าระบบการศึกษาของอินโดนีเซียน่าจะเอามาบูรณาการกับโรงเรียนมัธยมของเรา โดยเฉพาะเรื่องการให้นักศึกษามีส่วนในการเรียนการสอน เรื่องภาษา อาจจะจัดกิจกรรมสอนภาษาอินโดนีเซียฟรีให้กับน้อง ๆ เพื่อแบ่งปันความรู้ด้านภาษา ผมน่าจะช่วยให้กำลังใจในการศึกษาแนะแนวคิด ขั้นตอนในการศึกษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มแรงกระตุ้นให้น้อง ๆ อยากรไปเรียนต่างประเทศ

กรณีศึกษาที่ 2 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดยะลา ได้รับทุนการศึกษาของกระทรวงกิจการศาสนาของอินโดนีเซีย จบการศึกษาปริญญาโท สาขาสาธารณสุข และทำงานที่อินโดนีเซีย

(1) ตอนที่ตัดสินใจมาเรียนที่อินโดนีเซีย วางจุดมุ่งหมายชีวิตในการเรียนไว้หรือไม่ว่าเรียนจบแล้วจะกลับมาทำอะไรที่ประเทศไทย

เป้าหมายของผมคือ อยากรกลับไปทำงานที่โรงพยาบาลยะลา เพราะบ้านผมอยู่ใกล้

(2) มีความเห็นอย่างไรกับการดูแลนักศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ

ผมอยู่จากการ์ตา ค่อนข้างใกล้ชิดกับสถานทูต แต่น้อง ๆ บางเมืองอยู่ไกล เช่น ปาลู เดินทางลำบาก โอกาสเจอสถานทูตน้อย ต้องรอเจอกับเพื่อนเมืองอื่น ๆ ในงานกระชับมิตร การจัดกิจกรรม เช่น งานรับน้องและเปิดศัลดรร่วมกันเป็นโอกาสให้รุ่นพี่รุ่นน้องแต่ละมหาวิทยาลัยได้พบปะกัน

(3) เคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักศึกษาประจำปีหรือไม่ มีความเห็นอย่างไร

งานกระชับมิตรดีมาก เป็นโอกาสให้หัวหน้ากลุ่มต่าง ๆ มารวมตัวกัน แชรปัญหา ได้แลกเปลี่ยนกัน อยากให้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมยาวกว่านี้ บางทีเจอเพื่อนใหม่ ยังไม่ทันใกล้ชิดก็ต้องแยกกันเสียก่อน ควรจะได้มีโอกาสคุ้นเคยกว่านี้

(4) ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปเรียนที่อินโดนีเซียหรือไม่ อย่างไร

ก่อนเดินทาง 20 วัน มีการเตรียมความพร้อมโดย ศอ.บต. จัดให้เด็กนักศึกษาแลกเปลี่ยนของอินโดนีเซียมาสอนภาษาอินโดนีเซีย และให้รุ่นพี่มาปฐมนิเทศความรู้เรื่องการทำ thesis พอมาถึงจากรั้ว มหาวิทยาลัยจะมีศูนย์ภาษาของตัวเอง เค้าจะให้ปรับภาษาอังกฤษ อินโดนีเซีย และอาหารไปพร้อมกัน ปรับไปด้วยเรียนไปด้วย 1 เทอม ส่วนใหญ่ผมใช้วิธีถามเนื้อหาการเรียนกับเพื่อนอินโดนีเซีย

(5) มีปัญหาและ/หรืออุปสรรคระหว่างการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

ถ้าเป็นด้านการศึกษา ควรจะแนะนำนักศึกษาเรื่อง การทำthesis การทำวิจัย เรื่องภาษาอินโดนีเซีย นักศึกษาต้องกระตือรือร้น ต้องอยู่กับคนอินโดนีเซียเพื่อให้ได้ภาษา ตอนที่ผมเรียน ผมอยากได้หนังสือที่ตรงกับสาขาที่ทำวิทยานิพนธ์ เพราะบางมหาวิทยาลัยมีหนังสือแต่ไม่ตรงกับที่เราต้องการ เนื้อหาในการทำวิทยานิพนธ์ก็สำคัญ เพราะถ้าไม่มีเอกสาร นักศึกษาบางคนต้องกลับเมืองไทยเพื่อไปค้นหา

การฝึกอบรมด้านบุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นอีก 2 เรื่องที่ควรจะมีการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา

(6) ได้เข้าร่วมในสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาหรือไม่ เห็นอย่างไร

ผมคิดว่า TSAI (Thai Student Association in Indonesia, Jakarta and West Java) เป็นเครือข่ายที่ดี มีไลน์กลุ่ม สมัยที่ผมอยู่ ทุกวันอาทิตย์ TSAI จะมีการคุยเรื่องปัญหาและวิธีแก้ไข ปัญหาของนักศึกษา หรือถ้ารุ่นพี่ต้องการน้องไปช่วยงาน ก็จะมาขอคำแนะนำจาก TSAI

(7) คิดว่ามีความรู้และประสบการณ์อะไรที่ได้รับจากอินโดนีเซียที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร

ผมใช้ภาษาอินโดนีเซียเป็นหลักในปัจจุบัน ใช้ประกอบอาชีพได้เลย สำหรับนักศึกษาไทย ถ้าได้ภาษาอินโดนีเซีย กว่า 90% สามารถหางานทำได้ แต่บริษัทจะดูประสิทธิภาพในการทำงานมาก ๆ ถ้าเป็นบริษัทที่มีสำนักงานใหญ่ที่ประเทศไทย มักต้องการคนไทยมาเป็นหัวหน้างาน ซึ่งทักษะที่สำคัญลำดับต้นคือ ภาษาอินโดนีเซีย และถ้าได้ภาษาอังกฤษด้วยก็จะดีมาก

(8) คิดว่าตัวเองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น/ประเทศไทยได้หรือไม่

การเรียนการสอนในอินโดนีเซียเป็นสิ่งดีที่น่าจะเอาไปปรับใช้ที่ไทย นักศึกษาที่นั่นกล้าแสดงความคิดเห็น

ผมอยากจะทำงานที่อินโดนีเซียต่อไปเรื่อย ๆ จะหาทุนเรียนต่อปริญญาเอกทางด้านบริหาร การจัดการ พอมาอยู่จุดนี้ ผมอยากมีธุรกิจเป็นของตัวเอง เพราะมีประสบการณ์ในการบริหาร ถ้าจะทำธุรกิจ ผมก็อยากจะทำที่อินโดนีเซีย เพราะมีความรู้แล้ว ผมอยู่ห่างบ้านมาตลอด แต่ส่งเงินให้พ่อแม่

สำหรับด้านสาธารณสุข ถ้าผมจะกลับไปทำงานที่ไทย เข้าใจว่าสามารถเทียบวุฒิตามปกติ เพราะมีเพื่อนที่จบไปและเทียบวุฒิได้แล้วถ้ามีเอกสารครบ

นอกจากนั้น ผมทำงานอาสาให้กับกลุ่มลูกเหรียงมาตั้งแต่ ม. 5 ถึงปัจจุบัน ผมจะไปลงพื้นที่ดูสภาพจิตใจของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ในสามจังหวัด นำทุนและเสื้อผ้าอาหารไปให้ช่วงปิดเทอม นำนักเรียนเหล่านี้มาเข้าค่าย มาอยู่กับเพื่อนเพื่อปรับสภาพจิตใจ พาไปเที่ยว น้องบางคนพอมาเปิดโลกกว้างนิดหนึ่ง เอาสิ่งที่เราเรียนรู้ไปเติมให้กับเขา พูดคุยกับเขา ก็ทำให้เขารู้สึกดีขึ้น

กรณีศึกษาที่ 3 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดยะลา ได้รับทุนการศึกษาขององค์กร Muhammadiyah จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาทันตแพทยศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) กลับมาไม่สามารถเทียบวุฒิได้ที่ ต้องเรียนเพิ่มเติมที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทยเพื่อให้ได้วุฒิปริญญาตรีและเพื่อสอบใบประกอบวิชาชีพต่อไป

(1) ตอนที่ตัดสินใจมาเรียนที่อินโดนีเซีย วางจุดมุ่งหมายชีวิตในการเรียนไว้หรือไม่ว่าเรียนจบแล้วจะกลับมาทำอะไรที่ประเทศไทย

ตั้งใจว่า จบแล้วจะกลับมาทำงานในไทย ช่วงแรกตั้งใจจะหาประสบการณ์ตามโรงพยาบาล ก่อน หลังจากนั้นจะเปิดคลินิกที่ยะลา เพราะตอนที่ผมเดินทางไปศึกษาต่อ แถวบ้านผมที่จังหวัดยะลา มีคลินิกน้อย

(2) มีความเห็นอย่างไรกับการดูแลนักศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ

ได้เจอกับสถานทูตครั้งแรกตอนที่ท่านทูตพาคณะแพทย์ไปตรวจสุขภาพนักศึกษาที่ออกยาการ์ตา ที่ดีมากคือ หมอจ่ายยาพื้นฐานมาให้ เพราะค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาลที่นี่ไม่ถูกสำหรับผม มหาวิทยาลัยแนะนำให้ทำประกันสุขภาพ แต่ไม่แน่ใจว่าน้องรุ่นหลัง ๆ ได้ทำประกันสุขภาพหรือเปล่า

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบริการกงสุลของสถานทูต จะมีเพื่อนที่เรียนด้วยกันที่มหาวิทยาลัยเป็นประธานศูนย์ฯ และกรรมการศูนย์ฯ ดำเนินการให้ เลยไม่ค่อยได้คุยตรงกับสถานทูต แต่ก็ไม่ได้รู้สึกมีช่องว่าง เวลาที่สถานทูตไปหาที่ออกยาการ์ตา จะได้คุยและเป็นกันเองมากกว่าในงานกระชับมิตร

ในการเข้าร่วมงานเทศกาลนานาชาติที่ออกยาการ์ตา นักเรียนไทยจะได้รางวัลตลอด ทั้งอาหารและวัฒนธรรม ถ้านักศึกษาได้ภาษาอังกฤษด้วยก็จะพูดสื่อสารได้ดี โขว์มวยไทยก็เป็นที่นิยมมาก เราต้องเป็นตัวแทนคนทั้งประเทศ ต้องรู้ทุกอย่าง แม้แต่เรื่องกรุงเทพฯ เพราะต้องนำเสนอประเทศไทย

(3) เคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักศึกษาประจำปีหรือไม่ มีความเห็นอย่างไร

เคยร่วมงานกระชับมิตร 3 ปี ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมดี ได้รู้จักกับเพื่อนต่างจังหวัดมากขึ้น บางทีก็มีวิทยากรที่ให้แรงกระตุ้นให้เด็กขยันเรียนมากขึ้น แต่หลัง ๆ จัดที่จาการ์ตา จำนวนนักศึกษาเข้าร่วมมากเกินไป ทำให้รู้จักไม่ทั่วถึง

- (4) ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปเรียนที่อินโดนีเซียหรือไม่ อย่างไร
ก่อนไปได้เตรียมภาษา 1 เดือน รุ่นผมให้เดินทางไปอินโดนีเซียเร็วเพื่อเรียนภาษาต่ออีก 2 เดือน
- (5) มีปัญหาและ/หรืออุปสรรคระหว่างการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
แรก ๆ ผมมีปัญหาด้านภาษา เพราะหลักสูตรเป็นภาษาอินโดนีเซีย ไปตอนแรก ๆ ยากมาก แม้จะเตรียมด้านภาษามาแล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอ แต่ผมก็เรียนภาษาควบไปด้วยและพยายามอยู่กับเพื่อนอินโดนีเซีย ซึ่งเพื่อนจะช่วยได้มาก
เรื่องทุน สำหรับคณะทันตแพทยศาสตร์ ทุน Muhammadiyah จะจ่ายค่าเทอมให้แค่ 50% โดยผมต้องจ่ายที่เหลือ ต่างจากคณะอื่นที่ทุนจ่ายให้เต็ม นอกจากนั้น ยังมีค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดมาก่อนคือ ค่าวิชาที่ต้องจ่ายรายเดือนด้วย
ภาษาอังกฤษก็มีความสำคัญ เด็กต่างประเทศมาแลกเปลี่ยน ถ้ายังพูดภาษาอินโดนีเซียไม่ได้ ก็ควรจะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารได้
เรื่องเทียบวุฒิ เดิมผมมีความเข้าใจมาตลอดว่าเรียนจบแล้วก็สามารถเทียบวุฒิได้เลย แต่พอประมาณปี 2-3 ผมได้คุยกับทันตแพทยสภา จึงทราบว่าไม่ใช่ พอผมจบชั้นปีที่ 4 ได้วุฒิปริญญาตรีแล้ว ผมจึงตัดสินใจกลับมาเมืองไทย เพื่อมาลองเดินเรื่องเทียบวุฒิและหน่วยกิตที่มหาวิทยาลัยในไทย โดยพักการเรียนปีที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงคลินิกไว้ก่อน ซึ่งผมเป็นรุ่นแรกของกลุ่มที่เรียนทันตแพทยศาสตร์ ที่จบแล้วกลับมาเทียบวุฒิ ในกรณีของผม มหาวิทยาลัยที่ไทยพิจารณาแล้วแนะนำว่าให้เข้าเรียนปริญญาตรี ทันตแพทยศาสตร์ใหม่เลย โดยเริ่มที่ชั้นปีที่ 2 ผมเลยตัดสินใจเรียนที่เมืองไทย ถ้าย้อนกลับไปในอดีตได้ ผมคงไม่เลือกรับทุนไปเรียนที่อินโดนีเซีย
- (6) ได้เข้าร่วมในสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาหรือไม่ เห็นอย่างไร
ผม ทำ กิจ กรรม กับ TSAC (Thai Student Association Center in Indonesia Yogyakarta-East Java Branch)
- (7) คิดว่ามีความรู้และประสบการณ์อะไรที่ได้รับจากอินโดนีเซียที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร
เรื่องวิชาความรู้ที่เรียนคือ ทันตแพทยศาสตร์ใช้ได้เกือบ 100% และผมได้เรื่องความมั่นใจมาเยอะมาก ระบบอินโดนีเซียให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น การไปเรียนที่อินโดนีเซียทำให้เราปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น และรู้วิธีการวางตัว
- (8) คิดว่าตัวเองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น/ประเทศไทยได้ หรือไม่
ผมอยากเป็นคนจุดประกายคนในชุมชนให้สนใจการเรียน เพราะคนในชุมชนไม่มั่นใจในตัวเอง ผมเป็นแค่เด็กในชุมชน เป็นตัวแทนคนในชุมชน เป็นกระบอกเสียง ว่าเราก็ทำได้ ไม่ใช่คนในเมืองที่จะทำได้อย่างเดียว นอกจากนั้น ผมอยากไปพัฒนาที่บ้าน เคยเห็นคนแก่ไม่มีฟันปลอม เค้ามารู้สึกว่ามีความทุกข์ มีฟันปลอมเมื่อไหร่จะช่วยเปลี่ยนชีวิตเค้าได้ สำหรับเด็ก ก็อยากไปส่งเสริมสุขภาพเด็ก กินขนมฟันผุ เป็นผลเสียต่อสุขภาพเวลาโตขึ้นไป อยากป้องกันก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น และอยากให้แรงบันดาลใจให้เด็ก ๆ สนใจการเรียนมากขึ้น

กรณีศึกษาที่ 4 เพศหญิง ภูมิลำเนาจังหวัดสงขลา (อำเภอสะบ้าย้อย) ได้รับทุนการศึกษาขององค์กร Nahdlatul Ulama (NU) ซึ่งเป็น 1 ใน 2 องค์กรศาสนาที่สำคัญของอินโดนีเซีย (ทุน 3 ปี) และทุนส่วนตัวอีก 1 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สาขาธนาการอิสลาม ที่อินโดนีเซีย

(1) ตอนที่ตัดสินใจมาเรียนที่อินโดนีเซีย วางจุดมุ่งหมายชีวิตในการเรียนไว้หรือไม่ว่าเรียนจบแล้วจะกลับมาทำอะไรที่ประเทศไทย

หนูสนใจงานด้านการธนาคาร แต่การบริหารธนาคารอิสลามที่ไทยกับอินโดนีเซีย ไม่เหมือนกัน ต้องดูว่าจะทำยังไงต่อได้บ้างที่ไทย

(2) มีความเห็นอย่างไรกับการดูแลนักศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ

มาปีแรก หนูยังไม่รู้จักสถานทูต มารู้จักตอนตามเพื่อนไปต่อพาสปอร์ตที่สถานทูต ทำให้ได้เจอรุ่นพี่คนไทยที่เรียนอีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง มาช่วยให้คำแนะนำ และหลังจากนั้น เวลาสถานทูตมีงานอะไร ก็จะชวนให้ไปร่วม รวมทั้งแนะนำให้ไปที่ TSAI (Thai Student Association in Indonesia, Jakarta and West Java)

กิจกรรมลະคီลอดทุกรอมฎอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มาพบกัน ได้รู้จัก TSAI เวลารุ่นน้องมีปัญหาวิชา ก็สามารถปรึกษา TSAI ก่อนว่าจะต้องทำอะไร ต้องวางแผนล่วงหน้าอย่างน้อยแค่ไหน

การได้รู้จักสถานทูตทำให้รู้สึกที่เราได้อยู่ไกลจากบ้าน ได้รู้ว่าเราไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว เป็นครอบครัวอีกครอบครัวหนึ่งที่ปรึกษากันได้ มีพี่ ๆ ที่สถานทูต และวันไหนไปงานกระชับมิตรจะเห็นท่านทูตและภรรยา ต้อนรับเป็นอย่างดีและมาส่งขากลับด้วย ไม่รู้สึกว่าเค้าถือตัว ไม่กังวลว่าจะต้องเข้าหาเค้าอย่างไร

(3) เคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักศึกษาประจำปีหรือไม่ มีความเห็นอย่างไร

หนูได้เข้าร่วมงานกระชับมิตร และเห็นว่า ได้ประโยชน์เยอะมาก ได้เจอเพื่อนเก่าที่ไม่ได้พบกันมานาน สำหรับกิจกรรมภายในงานกระชับมิตร หนูคิดว่าดีอยู่แล้ว ที่ได้มาเจอเพื่อนและได้รู้จักเพื่อนใหม่มากขึ้น

(4) ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปเรียนที่อินโดนีเซียหรือไม่ อย่างไร

ทุนที่ได้รับของ Nahdlatul Ulama (NU) เป็นทุนผ่านรุ่นพี่ที่ศึกษาในอินโดนีเซียที่รู้จักกับกระทรวงกิจการศาสนาอินโดนีเซีย และอุซตาซ โดยอุซตาซจะเป็นผู้คัดเลือกนักศึกษา ก่อนเดินทางมาอินโดนีเซีย มีการปฐมนิเทศก่อนการเดินทาง 2 สัปดาห์ รวมทั้งแจ้งขั้นตอนทำวีซ่า

(5) มีปัญหาและ/หรืออุปสรรคระหว่างการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

เดือนแรกที่มาจะมีตัวภาษาอินโดนีเซีย พยายามคุยกับเพื่อนอินโดนีเซีย เรามาอยู่ที่นี้ต้องเปิดหูเปิดตาเข้าสังคม จะทำให้ได้ภาษาเร็วขึ้น ส่วนใหญ่ในห้องเรียนจะเน้นนำเสนอเป็นหลัก ต้องพึ่งความช่วยเหลือจากเพื่อนอินโดนีเซีย

(6) ได้เข้าร่วมในสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาหรือไม่ เห็นอย่างไร

เข้าร่วมใน TSAI ซึ่งช่วยแก้ปัญหาและแนะนำนักศึกษาในหลาย ๆ ด้าน

- (7) คิดว่ามีความรู้และประสบการณ์อะไรที่ได้รับจากอินโดนีเซียที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร

สิ่งที่เรียนรู้จากที่นี่คือ การพึ่งพาตัวเองเป็นที่ดีที่สุด อีกเรื่องคือภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งต้องฝึกฝนให้ได้จริง ๆ จึงจะเป็นประโยชน์

- (8) คิดว่าตัวเองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น/ประเทศไทยได้ หรือไม่

แม้จะจบสาขาธนาคารอิสลาม แต่ที่จริงไม่จำเป็นต้องทำงานในธนาคารอิสลาม เพราะเราเรียนด้านการบริหาร อาจจะเป็นงานบริหารสำนักงาน อยากรทำงานประจำ งานธนาคาร ภาษาอินโดนีเซียก็สามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่น มีโรงแรมที่ภาคใต้ต้องการคนที่รู้ภาษามากกว่า 1 ภาษา หรือบริษัทส่งออกสินค้าไปยังประเทศอาเซียน

หนูเคยคิดว่า จะแนะนำให้คนได้ใช้ภาษาอินโดนีเซียกันมากขึ้น เพราะในอาเซียนเค้าต้องการคนรู้ภาษาอังกฤษ มลายู อินโดนีเซีย หนูอาจจะไปสอนเสริมภาษาอินโดนีเซียให้กับโรงเรียน ตาดิกาในมัสยิด ที่ปกติจะมีสอนมลายูอยู่แล้ว ซึ่งพี่สาวหนูเคยไปช่วยสอน หรือทุกเย็นวันเสาร์อาทิตย์ ในแต่ละหมู่บ้าน มีการเรียนอัลกุรอานและภาษามลายูอยู่แล้วบ้าง หนูก็อาจจะช่วยสอนเสริมในส่วนนี้ได้

กรณีศึกษาที่ 5 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดปัตตานี ได้รับทุนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของอินโดนีเซีย (KNB) กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท สาขาวิทยาศาสตร์อาหาร ที่อินโดนีเซีย

- (1) ตอนที่ตัดสินใจมาเรียนที่อินโดนีเซีย วางจุดมุ่งหมายชีวิตในการเรียนไว้หรือไม่ว่าเรียนจบแล้วจะกลับมาทำอะไรที่ประเทศไทย

ผมได้แรงบันดาลใจจากอาจารย์ของผมตอนที่ทำงานอยู่⁵¹ ทำให้ผมอยากเป็นอาจารย์ ที่ไหนก็ได้ไม่จำกัดว่าจะต้องกลับไปปัตตานี

- (2) มีความเห็นอย่างไรกับการดูแลนักศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ

ตอนผมเดินทางไปเรียนต่อที่อินโดนีเซีย ที่กรุงจาการ์ตจะมีรายชื่อสถานทูตไทยประจำประเทศต่าง ๆ ผมก็เห็นว่าสถานทูตในอินโดนีเซียอยู่ที่ไหน แต่ก็ยังไม่ได้ติดต่อ มาติดต่อตอนมีกิจกรรมงานวันพ่อปี 2556 ที่สถานทูตจัดที่โรงแรม มีนักการทูตหลายประเทศเข้าร่วม หลังจากนั้นก็ไปงานกระชับมิตรที่ไซโล พี่ ๆ เป็นกันเอง ไม่ถือตัว มาคุยมาเล่นกับน้อง ๆ ทูตกับภรรยาที่ลงมาคลุกกับเด็กเวลา TSAI (Thai Student Association in Indonesia, Jakarta and West Java) จัดกิจกรรม พี่ ๆ ก็มาตลอด

ถ้ามีกรณีสอบถามสถานทูต ผมก็จะถามในเฟซบุ๊ก “พา ซ่า อินโด” ถามไปแล้วก็จะได้คำตอบ

ส่วนใหญ่ผมจะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จาการ์ตา เช่น กีฬา ทำให้ได้รู้จักคนหลายกลุ่ม

⁵¹หลังจบปริญญาตรีแล้วกลับไปทำงานที่มหาวิทยาลัยในจังหวัดปัตตานี ก่อนที่จะได้ทุนศึกษาต่อระดับปริญญาโท

(3) เคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักศึกษาประจำปีหรือไม่ มีความเห็นอย่างไร

ผมอยากให้งานนี้เป็นแบบค่ายพักแรม อยากให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มให้มาก โดยไม่มีโต๊ะมาถัก และน่าจะทำกิจกรรมกลุ่ม ตั้งโจทย์ปัญหา แล้วแบ่งกลุ่มช่วยกันคิด ช่วยกันเขียน เวลานอนก็นอนรวมกันเยอะ ๆ

(4) ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปเรียนที่อินโดนีเซียหรือไม่ อย่างไร

เนื่องจากผมเคยได้รับทุนแลกเปลี่ยน 1 ปี ทำให้ผมมีพื้นฐานภาษาบ้าง ที่จริงทุนกระทรวงศึกษาธิการของอินโดนีเซีย (KNB) ให้เรียนภาษาอินโดนีเซีย 1 ปี แต่ผมขอเข้าคอร์สเลย เพราะต้องการจบเร็ว

(5) มีปัญหาและ/หรืออุปสรรคระหว่างการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

ผมมีปัญหาเรื่องภาษาบ้าง เพราะบางทีอาจารย์ก็พูดเร็วเกินไป เพื่อนในห้องเรียนช่วยได้มาก ภาษามลายูที่ผมเคยใช้ตอนอยู่ภาคใต้ใช้ไม่ได้เลยเพราะต่างจากภาษาอินโดนีเซีย

ปัญหาหลักของเด็กไทย คือ จะไม่ค่อยใช้ภาษาอังกฤษ บางคนพูดไม่ได้เลย ถ้ามีเรียนภาษาอังกฤษเสริมได้ก็เป็นประโยชน์

ผมทราบว่า มีเอกชนไทยในอินโดนีเซีย น่าจะจัดให้นักศึกษาไปดูงาน เช่น CP อิชิตัน ฝึกสอนงาน และทักษะด้านคอมพิวเตอร์

(6) ได้เข้าร่วมในสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาหรือไม่ เห็นอย่างไร

ผมเป็นสมาชิก TSAI (Thai Student Association in Indonesia, Jakarta and West Java) ซึ่งผมว่า สมาคมช่วยเหลือดี เวลามีปัญหาเค้าจะช่วยหาข้อมูลให้ จะมี line กลุ่มของ TSAI ซึ่งคนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มก็จะขาดโอกาส

(7) คิดว่ามีความรู้และประสบการณ์อะไรที่ได้รับจากอินโดนีเซียที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร

จุดเด่นของอินโดนีเซียคือ มีความร่วมมือระหว่างเด็กนักศึกษากับอาจารย์ในโรงเรียน มีการตอบโต้กัน เวลาที่มีคำถามเด็กจะกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น แต่ถ้าเป็นเด็กไทยจะเงิบ ถ้าผมได้อยู่ในระบบการศึกษา ได้เป็นอาจารย์ จะเอาประสบการณ์จากอินโดนีเซียมาจัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กมีความร่วมมือในชั้นเรียน

เรื่องสังคม อินโดนีเซียมีคนหลายศาสนา แต่เค้าให้เกียรติแต่ละศาสนา เวลามุสลิมละหมาด คริสเตียนก็จะให้เกียรติ ผมคิดว่า การอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมจะดีกว่า ในอิสลามเองก็มีหลายกลุ่ม แต่เค้าก็ไม่โจมตีกัน ในขณะที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างศาสนาน้อยลง

ผมอยากเป็นอาจารย์มากกว่าข้าราชการ แต่มหาวิทยาลัยของรัฐต้องเรียนจบปริญญาเอกจึงจะเป็นอาจารย์ได้ ตอนนี้ ผมพยายามหาข้อมูลไว้บ้าง รวมทั้งเรื่องการเทียบวุฒิ ซึ่งผมยังไม่ค่อยมีความรู้

(8) คิดว่าตัวเองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น/ประเทศไทยได้ หรือไม่

ผมอยากเป็นนักพัฒนาชุมชน ผมเห็นเด็กไม่ค่อยจะเรียนหนังสือ น้อย ๆ แถวบ้านขาดเรียนบ่อย เด็กมัธยมศึกษา 2-3 เริ่มเที่ยว ผมอยากจะมีกลุ่มที่ช่วยเพิ่ม motivation ให้เด็ก อยากให้น้อง ๆ ได้ไปเปิดหูเปิดตาเหมือนกับที่ผมเคยได้ทุนไปเรียนที่กรุงเทพฯ 1 ปีตอนอยู่ ม. 4 โดยสมัครผ่านเฟซบุ๊ก

กรณีศึกษาที่ 6 เพศหญิง ภูมิลำเนาจังหวัดปัตตานี ได้รับทุนการศึกษาของกระทรวงกิจการศาสนาของอินโดนีเซีย (Kemendikbud) กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สาขาแพทยศาสตร์ที่อินโดนีเซีย

(1) ตอนที่ตัดสินใจมาเรียนที่อินโดนีเซีย วางจุดมุ่งหมายชีวิตในการเรียนไว้หรือไม่ว่าเรียนจบแล้วจะกลับมาทำอะไรที่ประเทศไทย

แม่อยากให้หนูเป็นหมอ เหตุผลคือ บ้านหนูไม่ใช่บ้านรวย เราก็จะรู้จักคนที่ไม่ได้มีเงินเยอะ เพราะอยู่ในระดับเดียวกัน คนจนมักไม่ได้รับการรักษาที่โรงพยาบาล แม่จะสอนหนูว่า อย่ามองสูง ให้มองคนข้างล่าง ในขณะที่พ่อจะเน้นว่า เมื่อมีโอกาสแล้วควรจะทำอะไร ควรทำตรงนี้แทนคนที่เค้าไม่ได้มีโอกาส

สุดท้าย หนูอยากกลับไปเมืองไทย ไปเปิดคลินิกที่บ้านแบบที่แม่อยากเห็น หนูวางแผนชีวิตไว้แล้ว หนูคงจะสมัครทำงานที่โรงพยาบาลที่จังหวัดปัตตานี เพื่อจะได้มีทุนมาสนับสนุนการเปิดคลินิก

(2) มีความเห็นอย่างไรกับการดูแลนักศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ

หนูรู้สึกว่ามี พี่ ๆ เป็นมิตรมาก แต่กว่าเราจะกล้าเข้าไปถึงตรงนั้น ก็ต้องใช้เวลา พี่ ๆ ช่วยเราเต็มที่แต่เราไม่รู้มาก่อนเลย จนกระทั่งมาเป็นกรรมการ TSI (Thai Student Association in Indonesia, Jakarta and West Java) หนูมีปัญหาอะไร ถามทางเฟซบุ๊ก “พา ซ่า อินโด” ส่วนใหญ่เป็นคำถามด้านกงสุล ซึ่งก็ได้รับคำตอบเป็นอย่างดี

(3) เคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักศึกษาประจำปีหรือไม่ มีความเห็นอย่างไร

หนูคิดว่างานกระชับมิตรดีมากคือ นักศึกษาได้เจอกัน แต่เสียดายตรงที่กิจกรรมสัมพันธ์ยังไม่สามารถดึงทุกคนให้รู้จักกันได้หมด หนูคิดว่าน่าจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาเจอกันให้มาก กิจกรรมหน้าเวทีน่าจะเป็นกิจกรรมเหมือนเวลาเข้าค่าย ทำให้ทั้งห้องได้เล่น ได้รู้จักกัน สำหรับการบรรยายทุกปีก็น่าสนใจ

กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การทำเวิร์คชอปก็ดี แต่หนูอยากให้ทำต่อเนื่อง และเข้าถึงง่าย หรือถ้าจะจัดคอร์สภาษาอังกฤษ ก็อาจจะขอใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัย วิทยากรก็สามารถใช้นักศึกษาไทยที่เรียนเอกภาษาอังกฤษมาเป็นคนสอนก็ได้ แต่หนูคิดว่าต้องทำต่อเนื่อง เพื่อให้มีผลระยะยาวและวางแผนอย่างรอบคอบ

ในงานกระชับมิตรฯ ปี 2560 หนูได้พบพี่อีกคนที่มาเรียนด้านแพทยศาสตร์ด้วยทุน Muhammadiyah ก่อนหนู และหลังจากนั้นก็ติดต่อกันทางเฟซบุ๊ก ตอนนี้ หนูมีพี่คนนี้เป็นที่ปรึกษา

เพราะเราเรียนเหมือนกัน เจอปัญหาเหมือนกัน แต่พี่เค้าได้ยื่นเอกสารให้กับแพทยสภาและได้รับการรับรองแล้ว

(4) ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปเรียนที่อินโดนีเซียหรือไม่ อย่างไร

หนูเริ่มเรียนที่ป็นังเป็นที่แรกของการใช้ชีวิตต่างประเทศ หลังหนูจบ ม. 3 ทำให้หนูได้ภาษาเป็นพื้นฐานจนถึงทุกวันนี้

(5) มีปัญหาและ/หรืออุปสรรคระหว่างการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

ไม่มีปัญหาอะไรนอกจาก ปัญหาเรื่องค่าเทอม เพราะทุนที่ได้รับจ่ายให้ไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายทั้งหมดทำให้ยังเป็นภาระทางบ้านที่ต้องช่วยดูแล

(6) ได้เข้าร่วมในสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาหรือไม่ เห็นอย่างไร

เรื่องการเป็นสมาชิก TSAI เป็นเรื่องอัตโนมัติสำหรับหนู เพราะเราเป็นเด็กไทย หนูได้มีโอกาสมาสถานทูตตั้งแต่วันแรกที่มาถึง แต่การที่หนูเข้ามาทำงาน TSAI ตอนเรียนปี 3 ทำให้หนูได้รู้จักสถานทูตและพี่ ๆ ที่สถานทูตมากขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานทูตกับ TSAI ดีมาก งานโครงการกีฬาและกิจกรรมอื่น ๆ ทำให้เด็กทุกกลุ่มมีส่วนร่วม

(7) คิดว่ามีความรู้และประสบการณ์อะไรที่ได้รับจากอินโดนีเซียที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร

สิ่งที่ดีของอินโดนีเซียที่จะเอามาใช้ที่เมืองไทยได้คือ ระบบการศึกษาที่ดี การเรียนของอินโดนีเซียจะเน้นวิเคราะห์ ให้เด็กลงพื้นที่ ถ้าหนูพูดถึงคณะแพทย อาจารย์จะมีหัวข้อให้เราวิเคราะห์เองแล้วมานำเสนอ ถ้านักศึกษาพยายามมาก นักศึกษาก็จะได้เรียนรู้มาก เมื่อเรานำเสนอแล้วอาจารย์จะเพิ่มเข้ามาในสิ่งที่เราหาไม่เจอ แปลว่าอาจารย์ต้องเก่งกว่าเรามาก ๆ

(8) คิดว่าตัวเองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น/ประเทศไทยได้ หรือไม่

อยากเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี อยากเป็นคนเบื้องหลังที่มีอำนาจ เดิมมองแค่ระดับประเทศแต่ตอนนี้ สนใจระดับโลกและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะเราสามารถคุยกับใครก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีอำนาจหรือคนระดับล่าง จะทำให้เราเข้าใจปัญหาและช่วยแก้ไขปัญหาได้

กรณีศึกษาที่ 7 เพศชาย ภูมิลำเนาจังหวัดปัตตานี ได้รับทุนการศึกษาขององค์กร Muhammadiyah กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สาขาธนาकारอิสลาม ที่อินโดนีเซีย

(1) ตอนที่ตัดสินใจมาเรียนที่อินโดนีเซีย วางจุดมุ่งหมายชีวิตในการเรียนไว้หรือไม่ว่าเรียนจบแล้วจะกลับมาทำอะไรที่ประเทศไทย

ที่มาเรียนที่อินโดนีเซียเพราะอยากหาประสบการณ์ และเปิดโลกทัศน์ จึงหาโอกาสเรียนต่อในต่างประเทศ พออินโดนีเซียเปิดให้ทุน เป้าหมายคืออยากกลับไปทำธุรกิจส่วนตัวที่บ้าน

- (2) มีความเห็นอย่างไรกับการดูแลนักศึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานเอกอัครราชทูตฯ
 โชคดีที่มาแรก ๆ ทาง ศอ.บต. พามาสถานทูตเลย เพื่อทำความรู้จัก ผมมักจะได้พบกับพี่ ๆ ที่สถานทูตช่วงเทศกาลพิเศษต่าง ๆ เช่น งานวันพ่อ-วันแม่ ได้มาที่สถานทูต ส่วนใหญ่จะดีใจ เพราะจะได้มาร่วมตัว พุดคุย และรับประทานอาหารไทยร่วมกัน
- (3) เคยเข้าร่วมงานกระชับมิตรนักศึกษาประจำปีหรือไม่ มีความเห็นอย่างไร
 ผมเข้าร่วมทุกปีติดต่อกัน 4 ครั้ง เป็นประโยชน์ แต่เห็นว่าน่าจะเน้นให้คำปรึกษาแนะแนว ให้ความรู้เกี่ยวกับสายวิชาชีพที่เรียน โดยดูว่านักศึกษาส่วนใหญ่เรียนอะไรบ้าง และควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับแต่ละสายอาชีพว่า จบไปควรทำอะไร งานอะไรที่เหมาะสมทั้งที่ไทยและอินโดนีเซีย และทุนสำหรับการเรียนต่อ เพราะนักศึกษาที่นี้ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี ถ้าไม่ทำงาน ก็วางแผนที่จะศึกษาต่อ
- (4) ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปเรียนที่อินโดนีเซียหรือไม่ อย่างไร
 ก่อนมา มีการปฐมนิเทศและเรียนภาษาอินโดนีเซียเป็นเวลา 2 เดือน จัดโดย ศอ.บต.
- (5) มีปัญหาและ/หรืออุปสรรคระหว่างการศึกษาหรือไม่ อย่างไร
 มาแรก ๆ แทบจะสื่อสารไม่ได้เลย ตอนแรกนึกว่าภาษามลายูกับอินโดนีเซียเหมือนกัน แต่ที่จริงไม่เหมือนเลย เรียนในห้องก็พยายามคบเพื่อนอินโดนีเซีย มีข้อบ้าง แต่ผมคิดว่า ผมมาไกลเกินกว่าที่จะเดินกลับไปแล้ว
 ตอนนั้นก็พยายามเรื่องการเดินเรื่องวีซ่า ทุนที่ผมมา นักศึกษาจะต้องเดินเรื่องวีซ่าเองหมด เพราะมหาวิทยาลัยไม่ได้ให้การดูแลเป็นการเฉพาะ เป็นปัญหามากสำหรับนักศึกษาที่มาใหม่ ๆ และอีกปัญหาขณะนี้คือ ราคาวีซ่าที่เพิ่มขึ้นทุกปี
 อยากให้มีการเปิดอบรมสอนพิเศษในเรื่องต่าง ๆ เช่น ทักษะการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ การทำธุรกิจ ภาษาอังกฤษ เพราะเป็นทักษะที่จะใช้ในการทำงานได้ในอนาคต
- (6) ได้เข้าร่วมในสมาคม/ชมรม/ศูนย์ประสานงานนักศึกษาหรือไม่ เห็นอย่างไร
 ผมคิดว่า TSAI ยังคงสามารถพัฒนาบทบาทได้อีก โดยนอกจากจะจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีเช่น รับประทานอาหารในด้านสังคมในอินโดนีเซีย เช่น มีองค์กรใดขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอินโดนีเซียกับไทย TSAI น่าจะเป็นตัวเชื่อมได้ เช่น เวลาที่นักธุรกิจจากไทยมาติดต่อธุรกิจที่อินโดนีเซีย ส่วนใหญ่จะต้องใช้ล่าม TSAI ก็สามารถช่วยหานักศึกษาไทยที่เชี่ยวชาญภาษาอินโดนีเซีย เพื่อเป็นล่ามแปลให้กับนักธุรกิจสองฝ่าย
- (7) คิดว่ามีความรู้และประสบการณ์อะไรที่ได้รับจากอินโดนีเซียที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร
 สิ่งที่ผมเรียนสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงใช้ในระบบการเงินการธนาคารในสหกรณ์อิสลามที่บ้านได้ เพราะระบบที่อินโดนีเซียมีความหลากหลาย มีหลายรูปแบบและหลายผลิตภัณฑ์ แต่ที่ไทยมีแค่ 1-2 ผลิตภัณฑ์

(8) คิดว่าตัวเองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น/ประเทศไทยได้ หรือไม่

ผมน่าจะไปพัฒนาระบบการเงินการธนาคารในประเทศไทยได้ โดยนำความรู้ที่ได้จากตรงนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านสหกรณ์ก่อน สหกรณ์ในพื้นที่มีเยอะ แต่ยังไม่พัฒนาได้ไม่เต็มที่ จากจุดเล็กและพัฒนาขึ้นมาเป็นธนาคารอิสลามขึ้นมาใหม่จริง ๆ เพราะผมเห็นว่าที่มีอยู่ปัจจุบัน ระบบบริหารยังไม่ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวประเพ็ญพิมพ์ ประจันปัจจนึก
ประวัติการศึกษา	– รัฐศาสตรบัณฑิต (การระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ – Master of International Affairs, Columbia University
ประวัติการทำงาน	
11 ตุลาคม 2537	เข้ารับราชการกระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2537	นายเวร กรมองค์การระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2541	นายเวร กรมเอเชียตะวันออก เลขานุการตรี กรมเอเชียตะวันออก
พ.ศ. 2542	เลขานุการตรี สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง
พ.ศ. 2544	เลขานุการโท สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง
พ.ศ. 2545	เลขานุการโท สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวง
พ.ศ. 2547	เลขานุการเอก สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวง
พ.ศ. 2550	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบอร์ลิน
พ.ศ. 2554	ที่ปรึกษา กรมองค์การระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2557	อัครราชทูตที่ปรึกษา กรมองค์การระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2558	อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจากร์ตา
ตำแหน่งปัจจุบัน	อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงจากร์ตา